LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs. DP Camp Kleinkötz near Günzburg/D. Printer: „Schwäb. Volksbl." Günzburg/D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation: 12000
Published three times weekly.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 53 (277)
Sestdien, 1949. g. 14. maijā
Iznāk trīs reizes nedēļā. Izdevēja: Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa; kopas vecākais M. Cullītis. Galvenais redaktors K. Rabācs (darbā neatrodas); galv. redaktora vietn. M. Cullītis. Redaktori: B. Kīselis, A. Liepa, H. Mindemberga. Redakcijas adrese: Günzburg/Do., Postfach 79, (tālrunis 84).

Paši DP kavē izceļošanu uz Savienotām Valstīm

Noraidīšanas iemeslus turpmāk paziņos

Bijušo karavīru izceļošanu izšķirs individuāli

ASV VALDĪBAS DP KOMISIJAS DARBĪBAS KOORDINĀTORA EIROPĀ A. SKVADRILI NORĀDĪJUMI PRESES KONFERENCE FRANKFURTĒ

Katrs piektais DP apzinīgi vilcina izceļošanu uz ASV — speciāli sasauktā preses konferencē Frankfurtē konstatēja ASV valdības DP komisijas darbības koordinātors A. Skvadrili. Kavēšanās iesniegt laikā vajadzīgos dokumentus, neierašanās uz pārbaudēm un bieži pat nepiedodama izpalikšana no paredzētiem transportiem ne tikai kavē plānveidīgu emigrācijas norisi, bet reizē arī negātivi ietekmē sabiedrisko domu ASV, kas savukārt iespaidos DP likumprojektā paredzēto grozījumu pieņemšanu vai noraidīšanu.

A. Skvadrili piecās nedēļās ASV piedalījies daudzās apspriedēs par DP jautājumu kārtošanu un, atgriezies Vācijā, vispirms aicināja apspriedē DP preses pārstāvjus, lai informētu par lēmumu paātrināt emigrācijas gaitu un reizē brīdinātu, ka neattaisnojama vilcināšanās no pašu DP puses turpmāk strikti tiks saistīta ar DP tiesību atņemšanu. Kopā ar A. Skvadrili Vācijā ieradies ASV DP komisijas loceklis E. O'Konners. Sanāksmē E. O'Konners plašāk referēja par atsevišķo štatu DP komisiju darbību, visplašāko ASV aprindu lielo atsaucību un atbalstu, ar uzsvaru norādot, ka tagad pašu DP svētākais pienākums ir nepievilt tos, kas galvojumus devuši. E. O'Konners trīs nedēļas apmeklēs DP nometnes un inspicēs IRO iestāžu un DP komisiju darbību.

Personīgi sasveicinājies un spiedis roku visiem DP preses pārstāvjiem, A. Skvadrili konferences ievadījumā uzsvēra divus motīvus, kas liek emigrācijas gaitu paātrināt. Emigrācijas likumprojekts saistīts ar noteiktu terminu, un DP komisija centīsies izvietošanu ASV veikt pat vēl ātrāk. Otrkārt, dzīve nenormālos apstākļos nometnēs nevēlami ietekmē DP morāliskās, fiziskās un darba spējas. Par līdzšinējo emigrācijas norisi A. Skvadrili norādīja, ka pirmā posmā, kad organizēts tehniskais aparāts, izvietošana sekmējusies lēni. Kopš pieņemts DP likumprojekts, uz ASV izceļojuši tikai 28.000 DP, bet tagad darbība kāpināta — maijā aizbrauks 11.000 DP, jūnijā jau vairāk nekā 12.000 un nākošos mēnešos vēl ievērojami lielāks skaits. Tālāk A. Skvadrili sīkāk iztirzāja iemeslus, kas DP komisijas uztverē traucē izvietošanas programmas realizāciju. Vispirms jau paši DP ar savu vilcināšanos ierasties uz pārbaudēm, necenšanos savlaicīgi sakārtot visus vajadzīgos dokumentus un izvairīšanos braukt ar paredzētiem transportiem, jūtami apgrūtina plānveidīgu emigrācijas gaitu.

„Es labi saprotu DP tīri cilvēciskās tieksmes," teica A. Skvadrili. „Kad galvojums pienācis, DP jūtas nākotni nodrošinājuši un cenšas pēc iespējas vēl ilgāk palikt draugu un paziņu saimē nometnēs, vilcinot aizbraukšanu. Šāda rīcība kavē mūsu darbu un nevēlami ietekmē sabiedrisko domu ASV, kas savukārt būs izšķirēja DP likumprojektā paredzētā *grozījuma* pieņemšanā vai noraidīšanā. Tādēļ es atkārtoti lieku visiem DP pie sirds ievērot visus noteikumus un terminus un pašiem gādāt un rūpēties, lai ikviens DP pēc galvojuma pienākšanas Vāciju atstātu pēc iespējas ātrāk. Ja kādam ir svarīgi un neatliekami iemesli palikšanai, tad savlaicīgi par to jāziņo un jāprasa no IRO apstiprinātāja apliecība.

Tos, kas pēc vīzas saņemšanas neieradīsies paziņotā aizbraukšanas dienā, izsauks uz DP statusa pārbaudi, un kā jūs visi zināt, IRO noteikumos paredzēts, ka tiem, kas neizmanto sagādātās izceļošanas iespējas, var atņemt DP tiesības."

Uz jautājumu, cik ir tādu, kas ar vilcināšanos kavē emigrāciju, A. Skvadrili atbildēja: „Mūsu vērtējumā apmēram 20 proc. no visiem izceļotājiem uz ASV."

Emigrācijas norisi kavē arī nepareizu ziņu sniegšana. „Es labi zinu," teica A. Skvadrili, „ka tūlīt pēc kara beigām vairāku tautību piederīgie, arī baltieši, aptaujās sniedza nepareizas ziņas, baidoties no repatriācijas. Nevienam DP nav jābaidās, ka, uzdodot pareizo pavalstniecību vai dzimšanas vietu, tas kavēs emigrāciju. Gluži otrādi — nepareizu ziņu sniegšana var būt visnopietnākais šķēršlis izceļošanai."

Šai secībā A. Skvadrili minēja bij. karavīrus, kas kādreiz iesaukti vācu „Vērmachtā" vai cita veida militārās organizācijās. „Šāda piedalīšanās pati par sevi," uzsvēra A. Skvadrili, „nav diskvalificējošs faktors, bet gan tas, ja šos faktus noslēpj. Nepareizi ir domāt, ka mēs šiem cilvēkiem neuzticētos un tādēļ izvairītos tos uzņemt ASV, bet mēs patiesās ziņas prasām tādēļ, ka noteikti vēlamies, lai visi ieceļotāji ASV, jaunās gaitas sākot, ietu taisnu un patiesu ceļu." A. Skvadrili ieteica visiem, kas kādreiz aptaujās noslēpuši īstos apstākļus, tagad teikt patiesību un iesniegt arī parakstītu paskaidrojumu, norādot motīvus, kas sākumā bija par iemeslu nepareizu ziņu sniegšanai.

Žurnālisti norādīja, ka, neskatoties uz nostājas maiņu, dažos IRO apgabalos (piem., 2. apgabala DP komisija Ludvigsburgā) bijušos karavīrus joprojām vēl noraida ar motīvāciju, ka tie ir piedalījušies naidīgā kustībā pret ASV, proti, vācu SS vienībās.

A. Skvadrili atbildēja, ka tagad katru šādu gadījumu pārbaudīs atsevišķi. Žurnālisti vēlējās arī zināt, vai pastāv iespēja iesniegt pārsūdzības.

(Beigas 5. lpp.)

IZRAĒLA UZŅEMTA APVIENOTAJĀS NĀCIJĀS

Trešdien Apvienoto Nāciju pilnsapulce ar 37 balsīm, 9 delegātiem atturoties, uzņēma Izraēlu UN. Priekš divi dienām līdzīgu priekšlikumu bija pieņēmusi Politiskā komisija. Kad pilnsapulcē notika balsošana, arabu valstu delegāti atstāja sēžu zāli, tā protestējot pret žīdu pieaicināšanu starptautiskajā saimē. Jau tuvākajā nākotnē uz Telavivu izbrauks britu diplomātiskais pārstāvis. Viņš tomēr nebūs pilntiesīgs sūtnis, jo Lielbritanija Izraēlu atzinusi vēl tikai de facto.

Jauni vēji Tālajos austrumos

VAI EČESONS UN VIŠINSKIS RUNĀS VĀCIJĀ?

Amerikāņu komentātors Pīrsons NBC raidījumā apgalvoja, ka ASV ārlietu ministrs Dīns Ečesons pēc Parīzes konferences ieradīsies Rietumvācijā. Ļoti iespējams, teica Pīrsons, ka Ečesons tāpat kā 1946. g. toreizējais ASV ārlietu ministrs Bernss teiks radiorunu vai nu Frankfurtē, vai Štutgartē. Ečesons jau tagad esot sagatavojis divi runas — vienu gadījumam, ja viņam un Bevinam ar Višinski izdotos vienoties par reālu sadarbību ASV, Padomju Savienības un Lielbritanijas starpā, bet otru, ja Parīzes konference izjuktu bez panākumiem tāpat kā visas iepriekšējās. „Ja Ečesonam Parīzē nebūs reālu panākumu, uzsvēra Pīrsons, tad viņam sagatavotajā Vācijas runā būs ļoti nozīmīga deklarācija." Tajā atklāti ASV un Lielbritanijas plāni pilnīgai Rietumvācijas valsts iekļaušanai Eiropas saimnieciskajā un militārajā aizsardzības sistēmā.

Pīrsons tālāk piebilda, ka Ečesonam būšot jāiztur konkurence ar Višinski, kas arī gatavojoties pēc Parīzes doties uz Vāciju un kaut kur Austrumvācijā teikt lielu ārpolitisku runu.

Japānā atjauno rūpniecību un svītro reparācijas

HIROŠITO PILI ATKAL SARGĀS PŪĶA BRUŅINIEKI

ASV bruņoto spēku virspavēlnieks Japānā ģen. Mekartūrs ceturtdien paziņoja svarīgas pārmaiņas amerikāņu okupācijas politikā. Atceltā demontāža, izsludināti jauni noteikumi par rūpniecības atjaunošanu Japānu tautas vajadzībām un norādīts, ka ASV valdība svītrojusi visus turpmākos maksājumus, kādi Japānai bija paredzēti kā kara zaudējumu atmaksa ASV. Lai pasvītrotu amerikāņu politikas pagriezienu Japānā, ķeizara Hirohito pils priekšā Tokio turpmāk stāvēs pašu japāņu sardze līdzšinējās amerikāņu apsardzības vietā. Tai pašā laikā, kad Berlīnē atcēla blokādi un Vašingtona ziņoja par kursa maiņu Japānā, Lielbritanija, Pakistana, Ceilona un Burma paziņoja vienošanos visiem spēkiem gādāt par to, lai Burmā pēc iespējas ātrāk izbeigtos nemieri un nodibinātos kārtība. Ģen. Mekkolijs Vašingtonā paskaidroja, ka turpmāk japāņiem atļauts atjaunot miera laika vajadzībām arī tādas rūpniecības, kas ieskaitītas karaun bruņošanās uzņēmumos.

Šie notikumi nepārprotami rāda, ka ASV un Lielbritanija beidzot sākušas cīņu ar komūnisma draudiem arī zemeslodes otrā pusē — Āzijā, kur sarkanie līdz šim svinēja vienu uzvaru pēc otras.

Kad pirms četriem gadiem uz amerikāņu kaujaskuģa „Missuri" klāja, valēju apkakli un nevērīgi atspiedies pret reliņu, ģen. Mekarturs pieņēma Japānas kapitulāciju no mazu, briļļotu un frakās tērpušos japāņu valstsvīru pulciņa, neviens nevarēja pat apjaust, kāda nozīme Japānas valsts dzīvē būs zaudētajam karam, kas sākās ar Perlharboru un beidzās ar pirmajiem atombumbu sprādzieniem virs Hirošimas un Nagasaki.

Arī tagad vēl pavisam maz ļaužu zina, kas īsti noticis Japānā pa šo laiku un ko Mekartūrs tur īsti paveicis. To arī nav nemaz tik viegli dažās rindās formulēt, bet šobrīd katram gan ir skaidrs, ka sarkanie plūdi Āzijā sen gāžas pāri visiem aizsardzības dambjiem un draud noslīcināt pasauli, ja tūlīt un nekavējoties arī Tālajos austrumos nesāks celt valņus pret komūnismu.

Neviens gan laikam nemēģinās apstrīdēt, ka Rietumeiropas saimnieciskās un politiskās konsolidēšanas centrs neatrodas nedz Parīzē, nedz Londonā, bet gan Vašingtonā. Maršala plāns, Atlantika pakts, Eiropas ūnija — tie visi ir amerikāņu politikas daudzsološie bērni Vecajā kontinentā. Amerikas Savienotās valstis bija tās, kas iznesa invāzijas smagumu uz saviem pleciem un pašreiz nomaina savu okupācijas karaspēku arī Vācijā pret sev draudzīgu un no ASV saimnieciskās un militārās palīdzības atkarīgu demokratisku valdību sistēmu. Eiropā amerikāņiem šādu politiku realizēt bija samērā viegli. Tos te saista veca un dziļa draudzība ar angļiem un frančiem, tiem beigu beigās arī eiropiešu politiskos aizspriedumus, nacionālās pretešķības un pārdzīvoto tradīciju garu nav grūti saprast — kaut vai aiz pietātes pret savu senču dzimteni. Daudz grūtāks šodien ASV stāvoklis Āzijā. Pēc Čangkaišeka skandalozā bankrota, tiem visā Āzijā nav vairs neviena drauga, neviena sabiedrotā un nevienas pēdas zemes atbalsta punktiem, kā vien okupētā Japāna.

Liekas, ka to jau sen pirms Parīzes pagājušā gada konferences izjukšanas un Berlīnes blokādes sākšanās saprata ģen. Mekarturs. Kad Vācijā pie visām militāro valdību iestāžu portāliem brāļīgi starp zvaigžņotajiem un staraiņajiem karogiem asiņainā spilgtumā dižojās Padomju Savienības karogs un Berlīnes sabiedroto kontrolpadomē angļi un amerikāņi pacietīgi panesa krievu muļķošanos un bezkaunības, ģen. Mekarturs Maskavai strupi pateica, ka nedz Padomju Savienības diplomātiem, nedz sarkanarmijas virsniekiem Japānā nekas nav meklējams, un ka vienīgi viņš un neviens cits noteiks, kam jānotiek ar Japānu.

Šī noteiktā rīcība Mekarturam prasīja daudz izturības un nervu. Viņu rēja Vašingtonā un Ņujorkā. Par viņu iesniedza ziņojumus UN. Prese, neraugoties uz visām simpatijām pret Japānas uzvarētāju, uz-

(Beigas 5. lpp.)

ASV NAV SAGATAVOJUŠĀS UZ KOMPROMISIEM PARĪZĒ

Parīzes konference tuvojas, un tai līdzi tuvojas arī tā diena, kurai būs jāpierāda, vai Padomju Savienība šoreiz vēlas godīgi sadarboties. Rietumu lielvalstīm vēl nav īstas ticības, ka politbirojs Berlīnes blokādes atcelšanu nelzmantos kādam jaunam manevram, lai beigu beigās sasniegtu savus mērķus. Molotovs un Višinskis pārāk bieži sabotējuši starptautisko sadarbību, lai Londona, Vašingtona un Parīze ticētu Maskavas vārdiem, kamēr neseko darbi. Tāpēc jau tagad ASV ārlietu ministrs Ečesons nepārprotami deklarēja, ka amerikāņi neielaidīsies nekādos kompromisos.

Parīzē jau sākti priekšdarbi četru ārlietu ministru konferencei. Daudzi strādnieki, krāsotāji un logu mazgātāji uzposš Talleirana „Marmora rozes" pili, lai četri ārlietu ministri tur varētu justies mājīgi un ērti. Sagatavošanās darbi notiek arī politiskajā plāksnē. Britu ārlietu ministrijas vācu nodaļas augstākie ierēdņi jau piektdien ieradās Parīzē, lai sāktu priekšsarunas ar saviem amerikāņu un franču kolēģām. BBC diplomātiskais redaktors zina stāstīt, ka līdz 23. maijam rietumu sabiedrotie pilnīgi saskaņos savus viedokļus un uz katru padomju priekšlikumu viņiem būs gatavs savs konstruktīvs pretpriekšlikums.

Lai gan konferences darba kārtība vēl nav zināma, informētas aprindas Londonā izsakās, ka tai varētu būt četri galvenie jautājumi: viena vācu valdība visai Vācijai, rietumu okupācijas joslu saimnieciskās attiecsmes ar padomju joslu, Padomju Savienības piedalīšanās Rūras kontrolē un reparācijas. Katrā ziņā, rietumu ārlietu ministri strikti pastāvēs uz demokratiskajām brīvībām Vācijā. Par vienotas valdības dibināšanu varētu būt runa vienīgi tādā gadījumā, ja Padomju Savienība pieļaus savā okupācijas joslā sarīkot brīvas vēlēšanas. Ir ļoti iespējams, ka Parīzē apspriedīs arī Austrijas miera līgumu, par ko līdz šim notika nesekmīgas sarunas Londonā, kas ilga vairākus mēnešus un tomēr nedeva nekādus rezultātus. Labi informētais Šveices laikraksts „Neue Zürcher Zeitung" raksta, ka arī Maskavas prasību pēc četru valstu kontroles Rūrā rietumi nenoraidīs stingri. Kā ASV, tā Lielbritanija un Francija savukārt prasīs, lai būtu kopīga kontrole arī Silēzijas ogļu rūpniecībai. Pēc nepārbaudītām ziņām, Šumāns it kā gatavojoties Francijas vārdā pieprasīt, lai Rūras kontrolē pielaiž arī Padomju Savienību. Ceturtdienas vakarā Francijas ārlietu ministrija šo ziņu katēgoriski atsauca

Visai nozīmīgi gaidāmajai Parīzes konferencei bija ASV ārlietu ministra Ečesona preses konferencē trešdienas vakarā teiktie vārdi. Ečesons pasvītroja: Berlīnes blokādes atcelšana vēl nenozīmē, ka būtu atrisinātas arī pārējās Vācijas problēmas. Parīzē viņš strikti pieprasīs, lai būtu nodrošinātas vācu pilsoņu tiesības, runas un preses brīvība un cilvēka pamattiesības. Tālāk Ečesons norādīja, ka uz konferenci viņš dosies ar lielām cerībām. Bet arī tur rietumu sabiedrotie runās kopīgu valodu, jo līdzšinējie piedzīvojumi mācījuši, kā jāizturās pret Maskavu. Tad kāds žurnālists ārlietu ministram jautāja, vai arī Parīzes konferencē nav gaidāmi kompromisi, kas līdzšinējās apspriedēs izrādījušies visai noderīgi. „Savienotās Valstis neielaidīsies nekādos kompromisos," burtiski pateica Ečesons. „Ja Parīzes konferencē gaidāmi kompromisi, tad tie var nākt vienīgi no Padomju Savienības puses."

ASV ārlietu ministra paskaidrojumus preses konferencē diplomātiskās aprindas Vašingtonā uzskata par ļoti nozīmīgu deklarāciju. Amerikāņu ārlietu ministrs nepārprotami pateicis, ka Vašingtona nedomā ne soli atkāpties no savas līdzšinējās poli-

(Beigas 5. lpp.)

Britu apakšnams ratificē Atlantika paktu

ČERČILS NOŽĒLO, KA AIZSARDZĪBAS SISTĒMĀ NAV IEKĻAUTA ARĪ SPĀNIJA

Ar milzīgu balsu vairākumu britu apakšnams ceturtdien ratificēja Atlantika paktu, iepriekš noklausoties ārlietu ministra Bevina paskaidrojumus un Vinstona Čerčila runu. Par paktu nobalsoja 333 deputāti. Tikai 6 personas izteicās pret to, to skaitā divi komūnisti un 4 strādnieku partijas kreisā virziena deputāti.

„Es esmu pārliecināts, ka Atlantika paktu apakšnams ratificēs ar lielu balsu vairākumu," debates ievadot, teica ārlietu ministrs Bevins, „jo to akceptējusi visa brīvā pasaule. Kaut karš jau beidzies priekš četriem gadiem, īsta miera mums vēl joprojām nav. Viena valsts pēc otras nonākusi Padomju Savienības varā, pie kam pasauli visvairāk satrieca apvērsums Čechoslovakijā. Par Vācijas problēmām notikusi konference pēc konferences, bet nevienai no tām nebija nekādu panākumu. Tad sekoja Padomju Savienības blokāde, lai izmērdētu badā 2,5 miljoni berlīniešu. Ja tagad Maskava to atcēla, tad tas ir gaisa tilta un rietumu sabiedroto politikas panākums," runas turpinājumā teica Bevins.

Tālāk viņš norādīja uz Kremļa agresīvajiem mērķiem un burtiski pateica: „Padomju Savienība ņem mutē miera vārdus un sauc citus par kara kūdītājiem, bet patiesībā rīkojas pilnīgi pretēji." Šo apstākļu spiestas, demokratiskās valstis sāka sarunas par kopīgas aizsardzības sistēmas izveidošanu un tā tapa Atlantika pakts, lai stātos pretī agresijai. Tad britu ārlietu ministrs pieskārās Maršala plānam un Eiropas saimnieciskajai atdzimšanai. „Bieži dzirdēts, ka palīdzību mūsu kontinentam sauc par amerikāņu monopolkapitālisma ekspansiju," teica Bevins, „bet šo uzskatu paudēji noklusē, ka Maršala plāns izglābis miljonus cilvēku no bada nāves. Mēs labi atceramies Molotova draudus Parīzē, kuriem sekoja komūnistu organizētie nemieri un streiki ne vien Itālijā un Francijā, bet arī pie mums Lielbritanijā. Un tomēr arī ar šādiem līdzekļiem varas politikas pārstāvji nevarēja aizkavēt, ka Eiropa atdzimst un cilvēki nodrošina savu eksistenci."

Atlantika paktam ir tā nozīme, ka tas padara agresora rīcību bīstamu

(Beigas 5. lpp.)

Vācu landtāgiem par Bonnas satversmi jāizšķiras līdz Parīzes konferencei

Bonnas satversmi ar dažiem sīkiem iebildumiem ceturtdien apstiprināja arī rietumu okupācijas joslu trīs militārie gubernātori Frankfurtē. Pirmais satversmi parakstīja ģenerālis Klejs. Šis bija viņa pēdējais dienesta akts, ko ģenerālis pildīja priekš došanās uz ASV. Preses konferencē vēlāk viņš izteicās, ka Rietumvācijā varbūt jau līdz 15. jūlijam būs jaunā valdība. Pēc satversmes parakstīšanas svarīgo dokumentu britu militārais gubernātors ģenerālis Robertsons pasniedza īpašai vācu delegācijai, kas bija ieradusies Frankfurtē. Dr. Ādenauers vēlāk paskaidroja, ka viņš lūdzis zemju ministru prezidentus sasaukt landtāgus jau jaunnedēļ, lai līdz 23. maijam satversmi varētu apstiprināt arī tie.

LATVIJA
LATVIEŠU LAIKRAKSTS
Nr. 53 (277) 1949. g. 14. maijā
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

LATVIEŠU ĢIMENE TRIMDĀ

Kad 1907. gadā amerikāniete Enna Dīpvija, kurai pašai savā mūžā nebija lemts kļūt par māti, ierosināja dzīvības devējas godināšanai ik gadu maija otrā svētdienā svinēt mātes dienu, viņa nevarēja nojaust, ka šī skaistā doma pēc nedaudz gadiem izplatīsies visā pasaulē. Jau 1914. g. ASV prezidents Vilsons mātes dienu izsludināja par amerikāņu svinamo dienu, pēc pirmā pasaules kara mātes īpaša godināšana ieviesās Eiropā un kļuva par cildenu paražu arī latviešu tautai. Un kopš prezidenta Ulmaņa mātes dienas vietā mudināja svinēt ģimenes dienu, tās nozīmība kļuvusi vēl lielāka, jo stipra ģimene, kuras sirds ir māte, ir vienīgais tautas spēka avots un tikumu sargātāja.

Arī pagājušā svētdienā trimdā atkal godinājām ģimeni, šo Dieva pasaules vienreizējo iestādījumu, taču aiz skaistajiem un cildinātājiem vārdiem mums bija jāatzīst, ka šeit pavadītie gadi tieši ģimeni un tās kopšanai bijuši: ļoti nelabvēlīgi un sevišķi tāds ir pašreizējais laiks. Tādēļ mums tagad ne vien ģimenes dienā, bet katru dienu ar vislielāko nopietnību un atbildības sajūtu jādomā, kā pasargāt no izirkšanas un sagandēšanās latviešu ģimeni, jāmēģina saskatīt, kādi ir latviešu trimdas ģimenes pašreiz vissvarīgākie uzdevumi.

Par spīti saucēju balsīm, kas aicina neaizmirst tautas dzīvības turpināšanu, arī trimdā dzīvojot, par spīti tam, ka mūsu tautai tās vajadzīgs vairāk nekā jebkad citreiz, pavisam atklāti lūkojoties īstenībai acīs, mums jāatzīst, ka pašreiz, šeit Vācijā atrodoties, jaunu dzīvību tapšanai stāv ceļā mūsu spēkiem gandrīz nepārvarami šķēršļi. Pirmkārt, tā ir emigrācija, uz kuru aizslēgti vārti gadam vai pusgadam visām ģimenēm, kurās ir topošas mātes. Tas ir paradoksāli, jo cilvēku vidū ir pieņemts, ka pirmās parasti glābj grūtnieces, mātes, bērnus un vecos, bet mēs emigrācijas iestāžu noteikumos, diemžēl, nekā nespējam grozīt. Arī ar strādātāju skaita pastāvīgu samazināšanu materiālie apstākļi daudziem kļūst tik grūti, ka gribot negribot ģimenes paplašināšana jāatliek uz to laiku, „kad klāsies labāk". Pieredze gan mācījusi, ka pēdējais apstāklis lielāko tiesu nav bijis izšķirējs: bērnu parasti bijis vismazāk tiem, kam klājas vislabāk, — un tā tas ir arī šeit trimdā.

Ja nu padomājam par šiem diviem „bet", tad nav arī nekāds brīnums, ka taisni pašreiz mūsu nometnēs gandrīz nav topošu māšu, kaut arī pirmajos trimdas gados dzimstība bija pat lielāka par caurmērā dzimstību normālajos gados dzimtenē. Šāda parādība nav novērojama tikai latviešos, jo pat tik ļoti vitālai un visos laikos pēcnācējiem bagātai tautai kā poļiem; kuru dzimstība Vācijā pirms divi vai trīs gadiem gandrīz triskārt pārsniedza latviešus, tā tagad ļoti samazinājusies.

Tādēļ tagad latviešu ģimenes pienākumi kļuvuši vēl lielāki un atbildīgāki tautas nākotnes priekšā. Pats svarīgākais no tiem — jaunās paaudzes radīšana, kas panāktu šejienes nespokaužamajos apstākļos nokavēto, kas stātos zudušo, kritušo un nomocīto tautiešu vietā, ģimenes kupināšana, kopšana un sargāšana arvien vairāk pārceļas uz citām pasaules malām — visur tur, kur pēdējo gadu laikā aizceļojuši latvieši. ASV, Austrālija, Anglija, Kanada, Argentīna, Francija un Venecuēla šodien kļuvušas par vietām, kur, par spīti visam, jākopjo latviešu ģimenei. Tiem tautiešiem, kas jaunajās dzīves vietās jau atraduši pamatu zem kājām — un tādu, paldies Dievam, ir lielākā daļa aizbraukušo — nevajadzētu noslēgties savtīgumā, bet apzināties, ka katrā pasaules malā viņiem jāpalīdz latviešiem un savas cilts turpinātājiem. Tad, kad liktenis lems atgriešanās brīdi, būs vajadzīgi arī dolari un mārciņas, ko izlietot dzimtenes celšanai, bet lielākā bagātība tomēr būs cilvēki, tās jaunās spēcīgās asinis, kas nesamaitātas pārnāks no svešatnes.

Ģimenes stiprināšanas pienākums ir ne tikai tiem, kuru rokas jau rotā laulības gredzeni, bet arī tiem, kas svešajās malās savu dzīvi vēl vada vieni; Latvijas karstākā vēlēšanās būtu, lai arī šie tautieši celtu jaunus ģimenes pavardus un lai tie būtu tādi, pie kura visi runā vienu — latviešu valodu. Tas jaunajos apstākļos un daudzo kārdinājumu priekšā dažkārt varbūt var likties neizdevīgi, bet, ja to nevarēs un nepildīs, tad latviešu trimdinieku draudzes liktenis būs tikai viens — kaps. Bet laikam taču nebūs latvieša, kas to vēlētos.

Cilvēces smadzenes izmantotas nepilnīgi

LATVIETE SOLA PAMĀCĪT ANGLIETES, KĀ TIKT PIE SIEVIEŠU TIESĪBĀM

Internacionālās Sieviešu Līgas Anglijas nodaļa nesen bija noorganizējusi dažādu tautību sieviešu sapulci. Interesants referāts noskaidroja sieviešu brīvprātīgo palīdzības darbu, kas sākts uz privātu ierosinājumu, bet pamazām kļūst plašāks un iekļaujas kā regulāra un nepieciešama sastāvdaļa Anglijas demokratiskās valsts un pašvaldības sistēmā. Visu tautību pārstāvēm deva iespēju apsveikt sanāksmi. Sapulces vadītāja izteica salīdzinājumu: ja balodim zinātniskā eksperimentā izgriež vienu smadzeņu pusi, tas vairs nevar taisni iet, bet griežas ap sevi uz vienas vietas. Tā visa pasaule griežas ap kādu neatrisinātu problēmu tāpēc, ka cilvēces darbā izmantota tikai smadzeņu virietiskā puse.

Pirmie runāja divi ogļmeļi virieši, divu dažādu Afrikas tautiņu studenti, kas izglītojas Londonā, un, cik labi spēdami, centās reprezentēt savu tautu sievietes. Viens, starp citu, pastāstīja anekdotu, kas raksturo viņa tautas sieviešu stāvokli. Kaut kur baltajiem darba devējiem kalpo melna vejas mazgātāja. Viņa savu darbu veic priekšzīmīgi, bet bieži ir galīgi piedzērusi. Kāds angļu ārsts grib viņu vest pie prāta: viņš ielej vienā glāzē ūdeni, otrā degvīnu un katrā ielaiž pa tārpam. Tārps degvīnā nobeidzas. Ar to angļu ārsts grib rādīt, cik degvīns ir kaitīgs. Vejas mazgātāja sirsnīgi pateicas ārstam par labo padomu: „Jūs esat labs cilvēks. Jūs esat mans glābējs. Tagad es saprotu, kas man jādara. Man vēderā ir tik daudz tārpu!"

Otrs melnais džentlmenis teica zīmīgus vārdus: „Mūsu zemē vienam vīram vēl ir desmit sievu, un tām nav cilvēku, bet mājas kustoņu nozīme. Mēs tagad esam ieguvuši izglītību, un mēs nemaz nevaram iedomāties stāties ģimenes attiecībās ar tādām sievietēm, kādas mums ir mājās. Ja izglīto vīrieti, tad ir izglītots tikai viens cilvēks. Ja izglīto sievieti, tad ir izglītota visa ģimene."

Ar pagarāku runu uzstājās kāda indiete. Klusā skumjā balsī viņa stāstīja par savas tautas sieviešu likteni, bet runas saturs bija grūti saprotams. Toties bija tīkami vērot viņas bībeliski cēlo tautas uzvalku un klasiski skaistās sejas līnijas. Londonā bieži redz indietes un vienmēr tikai nacionālajos ģērbos. Nekad tās neiet ģērbušās eiropiski.

Pēc indiešu pārstāves runas sapulces vadītāja atvieglot nopūtās: viņa esot gaidījusi, ka nu gan angļiem pamatīgi mazgāšot galvu par to, ko tie Indijā nodarījuši. Sapulcē piedalījās arī ungārietes, poliētes, dažas ukrainietes. Bija ieradušās 11 latvietes un apm. tikpat lielā grupā igaunietes. Igauņu pārstāve apsveica sanāksmi un izteica vēlēšanos visus klātesošos pēc iespējas drīzi uzņemt kā viesus atbrīvotajā Igaunijā. Latviešu vārdā runāja Konstance Berga. Viņa norādīja, ka sieviešu emancipācijas jautājums Latvijā pasvešs: atbrīvošanas laikā visi reizē kļuva vienādi brīvi pilsoņi, visi reizē ieguva vēlēšanu tiesības un jau pašā pirmajā latviešu parlamentā bija arī sievietes deputātes. Tai laikā anglietēm bija vēl tikai sufražistes. Runātāja apsolīja palīdzēt anglietēm ar padomu, kā tikt pie sieviešu tiesībām. Izcēlās liela jautrība.

Sapulces beigās runāja angļu dāmas Inesone un Mek Gregora-Vūda. Šajā sanāksmē viņas pirmo reizi sajūtot patiesi dzīvu kontaktu ar citām tautām un dzīvu saskari ar ārpasauli. — Nolēma šādas starptautiskas sanāksmes ar referātiem un debatēm turpmāk rīkot regulāri.

Angļu dāmas šajā sapulcē, nekā sevišķa nedomādamas, meklēja kādu jaunu variāciju savai iemīļotajai starptautiskās draudzības rotaļai pie kamīna. Un pēkšņi — atskanējusi dažādu kontinentu sieviešu neatlaidīgā balss, kas aicina un prasa nostādīt sievieti blakus vīrietim. Cik spēcīga tā būs, kad sāksies lielā brēkšana pēc dzīves tiesībām, to rādīs nākotne.

X

BEĻĢIJAS OGĻRAČI BRĪVPRĀTĪGI IET CIETUMĀ

Beļģijas ogļraktuvēs nodarbināto latviešu turpmākās gaitas joprojām vēl ir neskaidras. IRO uzskata DP ogļračus par izvietotiem, paskaidrojot, ka atgriešanās Vācijā saistīta ar risku netikt uzņemtiem nometnēs un palikt bez tālākām izceļošanas iespējām. Latviešu informācijas biļetens Beļģijā 7. maija numurā ziņo, ka ir tomēr cerības izceļot no Beļģijas ar IRO atbalstu. Turpinoties sarunas par saistīšanos darbā Kanadas zelta raktuvēs. Arī Beļģijas valdība sāks sarunas ar ASV, lai DP ogļračus Beļģijā pielīdzinātu izceļošanas tiesībās Vācijā esošiem DP. Šo pastiprināto gādību, acīm redzot, izraisa pieaugošā DP ogļraču neapmierinātība. Pēdējā nedēļā Kempines ogļraktuves Limburgas apgabalā atstājuši 500 ogļrači, ierodoties ar ģimenēm un mantām Briselē. Šiem ogļračiem beidzies līguma laiks, un, saimnieciskajiem apstākļiem Beļģijā pasliktinoties, nav iespējams atrast darbu citās nozarēs, kā savā laikā, līgumu parakstot, bija paredzēts. Ogļrači ar ģimenēm un saņiem sapulcējušies pie caurlaides nometnes un cietuma „Petit Chateau" vārtiem, paskaidrojot, ka nekādā gadījumā atstātajās raktuvēs vairs neatgriezīsies. Ogļrači līdz jautājuma izkārtošanai labāk brīvprātīgi ejot cietumā.

Beļģijas informācijas biļetens šo jautājumu secībā ievietojis Beļģijas ārlietu ministrijas oficiāļu paziņojumu, ka, pret'ēji dažādām baumām, beļģu iestādes nekad nav domājušas radīt šķēršļus pārvietoto personu izceļošanai, kas ir kļuvušas brīvas no jebkādiem pienākumiem attiecībā pret darba devēju. Rūpējoties par šo DP likteni, kuriem beļģu darba tirgus pagaidām nedod gandrīz nekādas iespējas citam darbam, beļģu iestādes stājušās sakarā ar kompetentām organizācijām, kā piem., IRO, lai radītu ciešu sadarbību emigrēšanas iespēju meklēšanā ieinteresētajiem. Tiklīdz šie dažādie meklējumi būs devuši rezultātus, augšminētie (DP) tiks par to informēti ar IRO delegācijas Beļģijā starpniecību. Pats par sevi saprotams, ka šīs jaunās darba privilēģijas rezervēs vienīgi tikai tiem DP, kas, neatteikdamies no vēlēšanās atstāt valsti, pagaidām turpinās darbu raktuvē. Tie, kas tendenciozas propagandas iespaidā atteiks darbu, kas var būt par iemeslu nākotnē valstī, nedrīkst, protams, nekādā veidā ar šīm priekšrocībām rēķināties.

PADOMJU REPATRIĀCIJAS MISIJAS DARBĪBA ANGĻU JOSLĀ

„Associated Press" ziņo, ka pagājušā gadā Padomju Savienības repatriācijas misija angļu joslā pagūvusi pārliecināt atgriezties dzimtenē 799 DP. Statistika liecina, ka lielākā viņu daļa bijusi baltieši. Kā zināms, līdzīgai misijai amerikāņu joslā gan. Kleja aizliedza darboties, bet angļu joslā vēl pastāv 6 padomju biroji, kas vervē mājās braucējus, un tajos darbojas 21 virsnieks un 8 karavīri.

AMERIKĀŅI UZ EIROPU VAR SŪTĪT ARĪ MĒBEĻU „SAINĪTI"

„Safe" sainīšu dienesta aģentūra paziņojusi, ka uz Eiropu par 198 dolāriem tagad var nosūtīt arī dāvanu „sainīšus" ar mēbelēm. „Sainītis" ir 146 kg smaga kaste, kurā strodas divi gultas ar atsperu matračiem, četri krēsli, galds, skapis un pilns komplekts pannu, podu un katlu.

VĒSTULE REDAKCIJAI

J. U., Anglija

PIRKSIM SAIMNIECĪBAS!

Dzīves iespējas Anglijā, manuprāt, ir tādas, ka taisnība būs kā nolidzējiem, tā aplecinātājiem. Ir tiesa, ka darba izvēles nav — hosteļos dzīvojošie nevar pat saimniecības izvēlēties. Bet es personīgi nezinu gadījuma, kad būtu liegta atļauja mainīt darba veidu, ja meklētājs nostāšas. Ir gaidāma likuma atcelšana un tad, varbūt, pavērsies arī mums plašākas iespējas.

Otrkārt — naudas iekrāšanas iespējas. Ir zēni, kam mūžam kabatās svilpo vējš, bet ir arī tādi, kas apģērbušies un uzkrājuši pat dažus desmitus mārciņu. Starp šiem „bagātajiem" ir gan tādi, kas nezina, ko nozīmē nosūtīt paciņu, bet netrūkst arī ļaužu, kas dziļi uzupurējušies tautiešu labā un tomēr paguvuši nobaltai dienai kaut ko atlikt.

Vai esam padomājuši, kādu skaistu balvu mēs uzdāvinātu savai dzimtenei, tās saulēkta dienā aizsvēdot ikviens ap simts mārciņām? Pusotra miljona mārciņu ārzemju valūtas! Neatsverams pabalsts pašiem un tēvzemei.

Bet šķiet — šis pēdējais vārds aiz no mūsu prātiem tā kā pabālēt. Tomēr, var pienākt brīdis, kad mūs apstās ar jautājumiem mūsas, brāļi, vecāki, draugi un kaimiņi. Ko jūs darījāt mūsu labā, kad mēs gājām mokām un iznīcībai pretim?

Mērķis, par ko esam cīnījušies, nav sasniegts. Mūsu pats pirmais uzdevums ir neļaut bojā, bet skaitā pieaugt. Ikviena latviska ģimene jau ir nesadrupināma vienība. Lai ģimene varētu dzīvot, jāatrod mājoklis un darbs ārpus nometnes. Ja mēs būtu tik vienoti un tālredzīgi, kādi neesam, tad jau pirmajā mēnesī vidē 15 tūkstoši šejienes latviešu būtu devuši ikviens pāris mārciņu, ar kādu summu būtu varēts nopirkt ap 150 akru lielu saimniecību ar labu grāmpulku un vajadzīgo inventāru. Tas nedēļā gan prasītu 10 šiliņu, bet šo pāris gadu laikā mums būtu jau 24 lielīskas saimniecības. Mums ir daudz labu praktisku un mācītu lauksaimnieku, kas ar savu darba enerģiju un pieredzi varētu pārvērst šādu farmu par latvisku oazi. Par savu darbu viņi saņemtu attiecīgu algu un īpašnieki lemtu par ieņēmumiem — pirktu jaunus īpašumus, palīdzētu trūkumā nonākušiem, piespriestu kādu stipendiju, izdotu darbus par Latviju. Tie mums būtu saliedojumu centri, ideju, spēka un ticības gūšanai, bet, atgriežoties dzimtenē, turpinātu plūst materiāls atbalsts par reiz gudri saturētiem darba augļiem.

Nav iznīdams tas, kas grib dzīvot. Bet ja mums nebūs šīs visu pārvarētājas gribas dzīvot, tad mums nekādas peticijas, sūdzības un lūgumi nelīdzēs. Un ja mums pašiem nerūp dzīves reālās izredzes, tad būsim līdzējuši paši sev kapu rakt. Nebūs ne asaru, ne ziedu.

Vai ir izredzes strādāt ASV par skolotāju

Bieži jādzird, ka ASV esot liels skolotāju trūkums, un no šī fakta secina, ka skolotājiem, kas izceļo uz ASV, būtu labas izredzes darboties savā arodā. „Auslands Kurier" plašākā apcerējumā par skolotāju izredzēm atzīst, ka tiešām Savienotās Valstīs vēl pagājušā rudenī bijušas brīvas vairāk nekā 20.000 dažādu mācības spēku vietas gan zemākās, gan augstākās skolās, bet tomēr brīdina visus tos, kas iedomājas, ka no Eiropas ieceļojušam skolotājam būtu viegli tikt savā arodā.

Vispirms, esot skaidrs, ka lielākā daļa no brīvajām 20.000 vietām ir posteņi diezgan šauri speciālizētos arodos. Otrkārt, ja papētot piedāvātos posteņus rūpīgāk, tad atklājoties, ka gandrīz bez izņēmuma visas tās ir vietas mazākās privātskolās un attālākos lauku apgabalos, kur paši amerikāņi nevēlas strādāt neizdevīgo noteikumu vai apstākļu dēļ.

Ja nu ieceļotājiem liktos, ka viņi ar šīm amerikāņu kollēgu nievātām vietām varētu priecīgi samierināties, tad izrādītos, ka arī labam Eiropas skolotājam esot samērā maz izredžu tikt šais vietās. Vispirms jau ļoti lielus grūtumus radot valoda, pat tad, ja ieceļotājs runā angliski ļoti labi — pēc eiropiešu mērauklām. Esot skaidrs, ka neviena amerikāņu skola negribēs saistīt par skolotāju cilvēku, kas runā audzēkņu mātes valodu ar akcentu. Izņēmumus šai ziņā var pielaist tikai augstākās skolās, ja tām vajadzība saistīt kādu mācības spēku speciālos priekšmetos. Šo vietu ieņemšana pēc emigrācijas laikraksta atzinuma arī esot vienīgā kaut cik reālā iespēja eiropiešu mācības spēkiem, jo — it sevišķi techniskos priekšmetos — ASV augstākām skolām gandrīz pastāvīgi trūkstot speciālistu — mācības spēku, jo pašu amerikāņu speciālisti ātri vien pamet skolas, lai pārietu rūpnīcu darbā, kas daudz labāk atalgots.

DP veido Austrālijas vēsturi

Šai mēnesī notiek lielākā imigrantu kustība Austrālijas vēsturē. Vairāk par 25.000 ieceļotāju ir ceļā. 12 tvaikoņi ved rekorda skaitu — tuvu pie 13.000 britu, un 13 tvaikoņos vairāk par 11.000 DP ceļo šurp no Eiropas. Apšēsts, ka pieejamie DP būs izceļojuši 2 gados, bet britu imigrantu straume turpināsies. Lielākā daļa DP ieceļotāju novietoti lauku apgabalos, un praktiski visi, atskaitot nedaudz sievu un bērnu, strādā rūpniecībā. Pagājušā sezonā ap 1000 ārzemnieku devās uz cukurniedru laukiem, kur viņu darbu augsti slavēja, tuvu pie 2000 strādā slimnīcās, 1500 koku ciršanā un apstrādāšanā, 1400 ūdens apgādē, 1400 uz dzelzceļiem, ap 800 sezonas darbos — pie augļu un sakņu novākšanas, ap 350 valdības un privātās viesnīcās, pansijās un viesu mājās, 300 mālrūpniecībā (ķieģeļi, caurules) un 200 būvniecībā pr—

Nometņu dzīve

SŪTNIS K. ZARIŅŠ piesūtījis Beļģijas latviešu organizāciju padomei vēstuli, izsakot prieku, ka latvieši Beļģijā atraduši kopēju sadarbības ceļu. Sūtnis reizē arī informē, ka latviešu aizstāvību, pasu un citu konsulāro lietu kārtošanu viņš uzdevis konsulam J. Rācenim.

BEĻĢIJAS latviešu informācijas biļetens „Vēstnesis" 7. maijā ziņo, ka E. Valtera kundze atteikusies no LSKB priekšnieces pienākumiem un paziņojusi arī savu izstāšanos no LSK Beļģijā.

LĪBEKĀ Latviešu-lietuviešu vienības jaunajā valdē par priekšnieku ievēlēts rakstnieks Olģerts Liepiņš. Goda tiesā ievēlēti rakstnieks Pāvils Gruzna, mācītājs Jānis Ramanis un prokurors Juozus Krigers.

GRONAS transitnometni aprīļa pēdējā nedēļā atstāja 820 latviešu, kas aizbrauca uz ASV. Uz Misisipi štata latviešu koloniju izceļoja 650 tautieši.

Blakus šim uzdevumam ir otrs, ne mazāk svarīgs — saglabāt veselu to, kas mums ir. Šeit mēs gan dzīvojam fiziskā trimdā, bet garīgo trimdu jūtam daudz mazāk, jo par gara apmierināšanu gādā kopējā dzīve, skolas, grāmatas, laikraksti, koncerti un teātri, bet garīgā trimda sākas no tā brīža, kad izklīstam sīkās daļiņās pa malu malām. Tādēļ mīlzīgs un dažkārt ļoti grūts uzdevums jaunajos krastos, ar turienes reālajiem apstākļiem sastopoties, būs mātēm un tēviem: rūpēties par to, lai viņu bērni paliktu ne vien latvieši vārda pēc, bet būtu tādi arī pēc gara un dvēseles. Un tas būs panākams vienīgi tad, ja mājās un ģimenē runās tikai latviski, to palīdzēs veikt latviešu grāmata, latviešu laikraksts, kamēr tas pieejams, Latvijas karte, latviskas piemiņas lietiņas, jā pat vecāsmātes adīts un līdzi paņemts tautisku cimdu pāris. Par latviešiem mūsu bērnus nesaglabās ne svešo zemju skolas, ne baznīcas vai rotaļu biedri, to izdarīt grūti būs arī latviskiem dievvārdiem vai svētdienas skolām vien, kur tādas būs iespējams noorganizēt, bet to vislabāk spēs latviska dzīvošana un audzināšana ģimenes vidū. Jaunatne asimilējas visātrāk, pret šo asimilāciju mums jācīnās visiem spēkiem. Un tādēļ, ceļa somas kravājot, tēviem un mātēm jāatceras, ka tajās nedrīkst trūkt bībeles latviešu valodā, Mērnieku laiku, Dainu, Skalbes pasaku un dzejoļu, Akuratera un Ezeriņa novelu, Brigaderes un Blaumaņa lugu, Tēvu valodas, latviešu vēstures un ģeografijas.

Cik daudzi mazie bērni, vakaros gulēt iedami, uz ceļiem nometušies, lūdz: „Dievīņ, klausi Tu mūsu lūgšanu, pašķir ceļiņu mums uz Latviju!", cik daudzi mazie trimdinieki, kas pasaules gaismu ieraudzījuši tikai Vācijā, vēl labi runāt nemācēdami, gandrīz ik vakarus vecākiem vaicā: „Tēt, māmiņ, kad mēs brauksim mājās?" Ģimene būs pildījusi savu cildenāko sūtību, ja šo zemapziņas sapni, ka dzimtenē un mājās ir visskaistāk un vislabāk, ka nav nekā pārākā un mīļāka par turieni, saglabātu bērnos cauri gadiem un visiem pasaules vējiem. Tad, ja arī mūsu meitas un dēli pēc gadiem runās piecas valodas, vislabāk viņi tomēr runās latviski, ja arī būs pārsteigti par svešatnes brīnumiem un dzīves iespējām, tomēr ilgosies tikai tās zemes, kur pēc Dieva likumiem ir viņu īstā vieta.

Tādi ir lielie un svētīgie uzdevumi latviešu ģimenei, par kuriem jādomā ne vien tikai ģimenes dienā, bet visās 365 gada dienās. Lai Dievs palīdz, ka mums būtu griba un pietiktu garīga spēka tos godam veikt!

Arv. B.

GRĀMATA VISĀM ZEMĒM, VALODĀM UN TAUTĀM IR BIBELE. VALODA, KO SAPROT VISAS TAUTAS, IR GRAFIKA. PIRMS IZŠĶIRIES, KO SŪTĪT DRAUGIEM, APSKATIES UN PADOMĀ PAR

ANŠA BĒRZIŅA ZĪMĒJUMU CIKLU

JĀŅA ATKLĀSMES GRĀMATA

IZDEVĒJS: KLEINKECAS KOOPERĀTĪVS — (13b) KLEINKÖTZ b. Günzburg, Lettenlager, US.-Zone

Satikšanās ar koktēlnieku Teodoru Pūci

zem Austrālijas saules un pie Valdemāra Tones saulespuķēm

VĒSTULE „LATVIJAI" NO AUSTRĀLIJAS

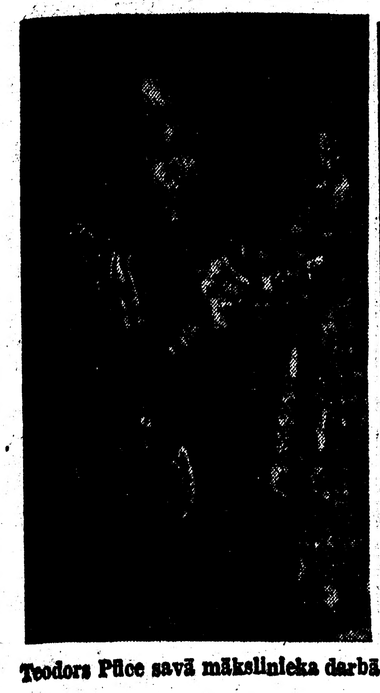

Teodors Pūce savā mākslinieka darbā

Meistara Valdemāra Tones gleznotās saulespuķes nometnes barakas galīšās istabiņas stūrī mirdz brīniškīgos toņos, un liekas, ka no tām savā labsirdīgajā cēlumā, pilnībā un krāšņumā mums uzsmaidītu Latvijas neaizmirstamais rudens laiks. Arī dālijām lielais krāsu meistars piešķīris tādu mīlumu, it kā savās ziedlapās tās būtu uzsūkušas dzimtenes zemes mitrumu, un tā vien šķiet, ka šie ziedi atvērušies pēc jaukas miglainas nakts, kādas atceramies redzējuši savās tēvu mājās. „Visi šie ziedi tomēr manis pīlkti un meistaram Tonem atnesti no Vācijas dārziem," saka koktēlnieks Teodors Pūce, staigādams savā istabiņā Bethurstas nometnē Austrālijā, kur viņš ieradās 15. janvārī. Vēl redzams paša Pūces portrets, ko arī gleznojis Valdemārs Tone, tad Reiņa Zustera darinātais Pūces dēla attēls, Evalda Dajevska un Olgas Kuncītes gleznas. „Par visiem šiem darbiem jau izpriecājušies arī austrālieši, bet man viņi mīļi un vajadzīgi, lai spētu kaut ko vēl radīt pats," atzīstas Pūce, „jo šīs mājās būtu nožēlojami tukšas, ja te neredzētu nekā tāda, kas cieši saistīts ar latviešu dvēseli."

„Ir pārāk smagi runāt un domāt par zaudēto, par nekitrībām, ko svešinieki jau paspējuši izdarīt un vēl vienmēr turpina mūsu dzimtenē. Lai kā es mīlu zemi, kurā esmu biji laimīgs, taču šodien nevaru un nedrīkstu tur būt. Lūk, tikai viena drūma aina. Jelgavas skolotāju institūtā boļševiki paņem no sienas lielo Latvijas ģerboni, ko veidojot gribējās tajā ielikt visu sirdi, — paņem un sacērt... Kas tad gan viņu cirvim vēl var būt svēts?"

Un tā Pūce šodien ir Austrālijā, kur turpina jau dzimtenē sākto koktēlniecības darbu un priecājas par austrāliešu sirsnību: pagaidām viņā visur guvis tikai atsaucību. Jau šurp braucot, uz kuģa „Svalbard" klāja mākslinieks ar saviem kaltiem bija darbā. Viņam vēl jāpilda „Svalbard" kapteiņim dotais solījums un jādarina Norvēģijas ģerbonis. Pasūtinājumu ļoti daudz arī no austrāliešiem. Kad izstādē Oranžā Austrālijas premjērministra Čiflija kundze redzēja Pūces šķīvi ar spāņu dejas attēlu, viņa to katrā ziņā vēlējās iegūt savā īpašumā, un mākslinieks arī neteica nē. Tā Austrālijas pirmā valstsvīra dzīvoklī tagad ir šis darbs, kam ierosme gūta pēc kādas lieliskas Osvalda Lēmaņa spāņu dejas. Bethurstas mākslas skola pašreiz gādā materiālus lielam pasākumam — Austrālijas ģerbonim, ko Pūce apņēmies veidot.

„Interese par šiem darbiem te ir ļoti liela, kāpēc savu nākotni nesaskatu tumšu," saka mākslinieks. „Man stāsta, ka kādā mēbeļu fabrikā Sidnejā kokgrebēji pelnot līdz 50 mārciņām nedēļā. Ķīniešu darbi — skaisti grebtas kastes — te maksā ap 35 mārciņas. Nedrīkst gan aizmirst, ka ķīnieši vienmēr konkurējuši ar savu darbu lētumu. Mana cena par šķīvi ir 25 mārciņas." Ja Teodors Pūce būtu mazāk ideālists un vairāk veikalnieks, tad jau tagad viņa kabatā varētu sataustīt pabiezu sainīti austrāliešu mārciņu. Taču mākslinieks vēl pagaidām papētī tikai šejienes apstākļus, priecājas, ka ar materiāliem grūtumu nebūs, un savu īsto nodomu piepildījumus atstājis gan tuvākai, gan tālākai nākotnei. Viņš gaida brīdi, kad Austrālijā ieradīsies baleta solists Pauls Fibigs, gleznotājs Reinis Zusters, Mērbekas teātra aktieri Vilibalds Stāls, Ansis Mitrēvics uc. vecie, labie draugi.

Neilgi pēc Lieldienām Teodors Pūce rīkoja „Jurģus" — izvācās no savas saulainās istabiņas Bethurstā un devās darbos Melburnas tuvumā, turpat, kur strādā feļetonists Mets Metums. Nu viņi abi parok grāvjus, pačalo par debess un zemes lietām, pagudrojot arī, kā iekārtot laiku, lai brīvākajos brīžos veidotu kādu jaunu darbu. Arī Bethurstā Pūce cītīgi pildīja Vācijā parakstīto 2 g. darba līgumu — kurināja dušas telpas. Tagad viņš ķeras pie lāpstas, jo kāda augsta austrāliešu ierēdņa vēstule, kurā Pūce ieteikts darbiem savā speciālitātē, galvenokārt dievnamu izdaiļošanā ar kokgrebumiem, gan ministru kungus jau sen sasniegusi, bet nekādas atbildes vēl nav. Tikmēr — grāvji. Betherstā, maijā.

Arnolds Šmits

Klāra Zāle

Tālāk

Ar baltu nakti meina diena mijas
Kā divas, krustiem šķeterētas, dzijas.
Nakts trauslā sapnī aiznes mājās senās.
Nāk diena — tālāk, vienmēr tālāk dzenā.

Vēl vējam viegla bērzu birzu smarža,
Pēc Gaujas straumes lietus lāse garšo.
Vēl jūtu — mākoņi kad nāk no ziemeļiem —
Ir kāda mīļa dvaša pieķērusies tiem.

Bēt pāri cēlies lipīgs sirpis trīc —
Ne pīliens moku netiks aiztaupīts!

Chronika

Kamermūzikas ansamblis „The Latvian Trio", kurā ietilpst vijolnieks Viktors Ziedonis, čellists Dzidris Treimanis un pianists prof. Hekers, uzstāsies Augsburgas „America House" 27. maijā, spēlējot Bēthovena, Pistona (viens no pazīstamākajiem amerikāņu komponistiem) un Čaikovska trio. „America House" direktrise Bernarde uzņēmusies sarīkot trio koncertus arī citās pilsētās, bez tam ansamblis uzstāsies Minchenes, Frankfurtes un Štutgartes radiofonos.

Dejotāja Aina Ezergaile, kas kopš kāda laika dzīvo Austrālijā, mainījusi vārdu un tagad saucas Aina Reega, kas angļu izrunā atgādina vārdu Riga. Šis ir viens no pirmajiem gadījumiem, kad dzīvē izpaudies Melburnas laikraksta „Herald" aicinājums iebraukušajiem ārzemniekiem — mainīt viņu grūti izrunājamos uzvārdus. Tie sagādājot lielas neērtības turienes ierēdņiem dažādās iestādēs. Šis ierosinājums parādījies sakarā ar dažu laikraksta pārrunāto iecelotāju asimilācijas jautājumu.

Edite Feifere-Frandsena, Latvijas nacionālās operas bijusī primabalerīna, kas dzīvo Dānijā un nesen uzstājās kopā ar A. Ozoliņu Stokholmā, šinī mēnesī viesosies arī Lībekā.

Bruno Kalniņš 7. maijā Stokholmā nosvinējis 50. dzimumdienu.

MIRIS KLUSUMA DZEJNIEKS

Šinī dienās pasauli vienlaicīgi pārsteidzā divas sēru vēstis: italiešu futbola meistarkomandas bojā eja lidmašīnas katastrofā, pie kam šo dienu izsludināja par Itālijas nacionālo sēru dienu, un — pāris rindiņu, ka miris Moriss Meterlinks (Maeterlinck), beļģu-flāmu rakstnieks, kas pieder visai pasaulei un, kura nāvi pieminot, nekāda sēru diena laikam netiks izsludināta. Bet tāds nu ir pasaules ritums, ko pirms daudziem gadsimtiem izteicis ķīnietis Li-Tai-Pē:

Ir dzejnieks apkaunots, tam jānosarkst —
Viņš mazāk slavens ieiet kapā
Nekā tas, kas tūkstoš ļaužu kāva..

Atskaitot „Zilo putnu", kas izrādīts kā Nacionālajā tā Dailes teātrī, Meterlinks latviešu lasītājiem maz pazīstams, nepiederēdams mūža beigu posmā pie spraigajiem fābulistiem, kādus latviešu apgādi visnotaļ tulkošanai meklēja. Meterlinka rakstnieka gaitas dažā nozīmē pamācīgas katram autoram. Pārdzīvojis pats sevi kā drāmatisku autoru: pat franču impresionisma mūzikā vispaliekamākajam darbam — Debisi komponētajai operai „Peleass un Melizande" (pēc Meterlinka skatuves darba) kritiķi joprojām nebeidz pārmest vāju libretu, — rakstnieks pievērsās pavisam citām problēmām. Sarakstījis „Bišu dzīvi", darbu, ko apskaustu katrs zinātnieks, un, rēķinus ar šo pasauli jau pirms daudziem gadiem noslēdzot, viņš beigās pievērsās mūsu dienās mazlasītajam literātūras žanram, ko franči sauc par morālo filozofiju. „Pirms lielā klusuma", „Smilšu pulkstenis" un vēl pāris līdzīgu grāmatu, kuŗu virsraksti izslīdējuši šo rindu rakstītāja atmiņai, ir liecinājums dziļajam domātājam, kas vienlīdz nicināja diktatūras varenību un demokratijas paviršību. Virsotnes — kā allaž — paradoksālā kārtā nav tālu viena no otras, un, ja pieminam Skalbi kā vissapratējas mīlestības dzejnieku, tad godināsim arī Meterlinku kaut vai dažu rindu dēļ:

„Redzēt un nemīlēt — nozīmē skatīties tumšā". „Tikko mēs kaut ko izrunājam, mēs to dīvainā kārtā padarām mazvērtīgu". Un: „Laime ir reizē mazāk un vairāk apskaužama, nekā to parasti iedomājas tie, kas nav bijuši pilnīgi laimīgi. Būt jautram — nenozīmē būt laimīgam. Tikai mazā ikdienas laime smaida un aizver acis smaidot. Zināmā pilnībā ilgstoša laime ir tikpat nopietna kā cēlas skumjas."

Kants saka, ka pieklājīgi cilvēki mirstot tāpat, kā aizejot no viesībām — neuzkrītoši, lai netraucētu palicēju jautrību. Tāds rādās Moriss Meterlinks, tāds bija Gēte, teikdams, — ja nemaldos 80 gadu vecumā ka viņam ne pavisam nav bail nāves. Ir miris viens no pēdējiem „lielajiem", kas, saprazdams visu, nekļuva rūgts un mēģināja par cilvēku teikt labus vārdus, kas — kā visi, labi vārdi — nobeidzas klusumā. Jo īsta gudrība iet ļaužu vairumam garām tāpat kā īstas skumjas.

Un beigās neiztrūkstošais laikraksta anekdots: kādā Kalifornijas viesnīcā pazīstama filmu zvaigzne, pieprasīdama visas iespējamās ērtības, parakstījās viesu grāmatā pār visu lappusi. Tai pašā lappusē, pašā apakšā, bija atlikusi vieta parakstam gluži maziem burtiņiem: Moriss Meterlinks.

Kn. Lesiņš

VĀCU RADIO STACIJAS NORAIDĪS „JAUNAUSTRĀLIEŠU" SKAŅU PLATES

Austrālijas miljonārs un filantrops Halstroms, sadarbībā ar valsts radio raidītājiem BOAC un BCPA, ziedojis lielāku summu, lai izgatavotu skaņu plates ar „jaunaustrāliešu" ierunātajiem tekstiem par dzīvi un apstākļiem jaunajā dzimtenē. Radio stacijas 2SM ziņu dienesta redaktors Tomas Džēkobs maija sākumā devies celā no Sidnejas. Savā līdzšinējā ap pasauli viņš apmeklēs arī Vāciju un līdzpaņemtās skaņu plates noraidīs no Minchenes, Hamburgas, Frankfurtes un Berlīnes raidītājiem. Austrāliešu laikraksts „Truth" ziņo, ka plates ukraiņu valodā ierunājis pazīstamais ukraiņu pianists Anatolijs Mirošņiks, kas slavē Austrāliju par „labāko zemi pasaulē".

Pāvils Kļaps

IELAUŠANĀS BAD-KISINGENĀ

(10. turpinājums)

„Nē," atmāja Floriana.
„Vācliete?"
„Nē."
„Krieviete?"
„Nē."

„Paldies Dievam," Kiliņš atviegloti nopūtās. „Es ārkārtīgi neciešu politiku. Kas tad viņa īsti ir?"

„Jaunzēlandiete," strupi atteica Florians. „Viņa runā tikai angliski."

Melnais, kam, acīm redzot, piemita spēja lasīt domas, uzlūkoja Florianu tik pat rūpīgi kā Florians Mirabellas jaunkundzi.

„Kiliņ," viņš pēkšņi sacīja, kā kaut ko jaunu atklājis, „neatstāj svešo dāmu vienu. Cik tālu tu esi ticis ar savām angļu valodas studijām?"

„Līdz — give me a cigarette un — I love you."

„Ar to pilnīgi pietiek. Rīkojies tālāk."

Kiliņš ievilka elpu. Situācija patiesi kaut kā bija jānokārto. Vispirms Stellas dēļ. Un arī Floriana dēļ.

„Es tagad gribētu atvadīties, Florian," negaidot ierunājās Mirabellas jaunkundze. Viņas angļu valodai bija dīvains, ļoti cietš un skaidrs akcents. „Ja nemaldos, tu gribēji sameklēt sava automobiļa atslēgu, lai varētu šai lietū pārvest mani mājās."

„Lieliska meitene," sacīja Kiliņš klusi Čikam. „Es gan neticu, ka Florians nāca atslēgu meklēt, bet tas taču vienalga. Galvenais ir, ka daiļā Mirabellas jaunkundze zina, ko nozīmē takts un situācijas apteveršana. Kā tev šķiet, vai viņa zina, kas ir Stella?"

„To jau Florians ar savu rokas skūpstu pateica," Čiks piezīmēja.

„Tad gan ir labi, ka viņa ir jaunzēlandiete," Kiliņš atviegloti nopūtās, „man vienmēr bijuši iebildumi pret ģimenes lietu nokārtošanu sabiedriskās vietās."

Florians pārvilka sejai plaukstu. Lai kā viņš centās savaldīties, varēja redzēt, ka visa šī lieta viņam ārkārtīgi nepatika.

„Mirabella," viņš sacīja angliski, „vai tu ļoti ļaunosies, ja mana vietā tevi pavadīs Kiliana kungs?"

„Bet nemaz," Mirabellas jaunkundze atsaucās, „esmu tik nogurusi, ka labprāt jau būtu mājās."

Kiliņš, nenogaidījis teikuma beigas, izgāja pa durvīm, pa kurām nekad savā mūžā vēl nebija ienācis, un noskrēja lejā pie Belcebula.

„Piesēdies, Mirabella, kamēr Kiliana kungs piebrauc vāģi," Florians rūpju pilnu vaigu pamāja viņai. Un, varbūt tādēļ, lai nebūtu jākavē laiks uzreiz divi dāmām, pavērsās pret Čiku: „Bet saki, draugs, kāds velns tev lika slēpt, ka šis ir mans dzīvoklis?"

„Esmu jau tikko noskrējies pie Stellas un Melnā," atsaucās Čiks vārgi, „un man kā bijušam karavīram, kas nebauda IRO aprūpi, nudien vairs negribas skrīnēties. Bet ja nu tu katrā ziņā gribi zināt — — Stellas dēļ. Viņai bija skumjš prāts, un mēs gribējām viņu izklaidēt. Tas bija ļoti interesanti. Dažubrīd likās, ka nāk policija. Un vai tad vienmēr jāsaka viss, ko zini? Es nezinu, vai Stella te sēdētu, ja man būtu bijusi patika stāstīt par tavām... personīgām lietām."

„Nu — vai zini..." Melnais nogrozīja galvu.

Stella likās esam kaut kur tālu prom. Viņa sēdēja kā zobārsta uzgaidāmā kabinetā — ar apņēmīgu vaibstu sejā, kam neizbēgami seko sāpes.

„Un tu, Stella, kāpēc tu klusēji?" jautāja Florians tālāk.

„Lai tas paliek," pamāja Melnais.

„Nē, man nav ko slēpt. Mums taču kopš bērnības nav bijis nekādu noslēpumu. Kad Heidelbergā tikāmies, es biju ceļā uz šejieni, bet gribēju braukt viena — lai paņemtu savas lietas un lai draugiem nebūtu jāredz un jāzina tas, kas starp mums noticis priekš pusgada." Viņa pēc kārtas palūkojās ikvienā. „Mēs nemaz neesam tik sen precējušies. Tas notika strauji, negaidot — mēs gribējām reizē izceļot. Un tad nāca notikums ar šo jauno dāmu —," viņa nolaida acis, cenzdamās savaldīties.

„Florian, Florian," Čiks nošūpoja galvu, „tad būtu labāk uzticējis Stellu kādam no mums."

„Vai mēs tomēr nepārtrauktu sarunu?" Florians strauji iejautājās, likdams saprast, ka tas Mirabellas dēļ.

„Bet viņa jau neprot latviski," Čiks iebilda.

„Ne jau tādēļ vien," Florians nepacietīgi sakustējās, „vai tad jūs tagad gribat mani sabiedriski skrīnēt?"

„Man nav daudz ko teikt," Stella pārtrauca viņu. „Ja jau reiz likteņis savedis mūs kopā pēc tik daudziem gadiem tik neparastos apstākļos, pieliksim šim gadījumam punktu. Tas nāks mums visiem par labu. Vārdu sakot, es aizbēgu no Floriana, un tikai gadījums mūs saveda ar Melno kopā — Heidelbergā uz ielas. Un, tikai pakļausot draugu lūgumam, es devos kopā ar viņiem uz šejieni. Es nezinu, Florian, vai es gribēju tevi satikt un ko es būtu tev sacījusi. Saka, ka noziedznieki atgriežoties turp, kur nozieguma vieta. Arī mīlestība ved atpakaļ uz turieni, kur tā mājojusi. Bet visu ceļu es mocījos domādama, ko sacīšu jums, trim draugiem. Es atlīku šo sarunu uz pēdējo brīdi, un, kad mēs bijām klāt un es redzēju mūsu skaisto namu, un atmiņas ar joni atgriezās manī, man pietrūka spēka stāstīt. Kad Čiks atgriezās no kafejnīcas viens pats, es arī vairs nepūlējos radīt kādu skaidrību šai sarežģītajā situācijā. Bet kad es biju mūsu kopējās telpās un ieraudzīju uz guļamdīvāna to grāmatu — es pēkšņi jutos ārkārtīgi lieka — tik lieka, kāda jau patiesībā biju visu šo pusgadu. Es gribēju uz visiem laikiem pamest šo vietu, bet Melnais mani novēroja. Viss pārējais bija tikai joks, maldi, rotaļa — pašai sev un draugiem, lai nebūtu jāpieskaņas vārīgām lietām."

Florians uzlūkoja viņu kā cilvēku, kas pirmo reizi mūžā redz varavīksni. Viņš juta uz sevi draugu skatus un zināja Mirabellas jaunkundzi sevi novērojam. Bet viņa prātu aizņēma Stella — viņas skaidrā seja un viņas stāsts. Viņš nekustējās un nesacīja nekā.

„Nabaga zēn, šis tev ir grūts brīdis," sacīja Čiks.

Florians spēji piecēlās kājās, apvaldījās, un viņa seja kļuva auksta, itkā šāda būtu ciešāk apvilkusies ap vaigu kauliem. Šai brīdī atgriezās Kiliņš.

„Saki savai dāmai, ka Belcebubs rēkdams gaida," viņš pateica, lietu no drēbēm purinādams. „Ar ko jūs nodarbojaties? Jūs izskatāties tā, itkā būtu sastapušies ar Padomju Savienības repatriācijas misiju."

„Ar ko nodarbojamies?" pārjautāja Čiks, lai kaut cik kliedētu padrūmo noskaņojumu. „Ar grēku sūdzi, ar biktēšanos."

(Turpinājums sekos)

Filma — satira un apsūdzība

„NINOČKA"; METRO GOLDVINA MEIERA PRODUKCIJA; GALVENĀS LOMĀS: GRETA GARBO, MELVINS DUGLASS

Šī filma ,kas kopš dažiem mēnešiem pārstaigā turpat visu Eiropu šaipus dzelzs aizkara, ir savā ziņā vienreizīga. Gan ne tādēļ, ka tā ir ekrāna mākslas šedevrs, bet tādēļ, ka tā, gan laikam pirmo reizi kinēmatografijas vēsturē, ir satira par mūsu lielo austrumu kaimiņu. Filmas fābula ir gluži reāla; savā ziņā tā ir pat vēsturiska, jo aizved mūs pie gluži konkrētiem faktiem trīsdesmitajos gados, kad Padomju Savienība, lai iegūtu ārzemju valūtu, bija spiesta izpārdot cara galma dārglietas un pat ievērojamākās Ermitāžas vērtības. Citiem vārdiem, tā ir filma par Kremļa tirdzniecības mieliņu Parīzē. Filma par austrumu pasaules ļaudīm rietumos.

Kā jau teikts, „Ninočka" ir satira par lieliniecismu — tamdēļ Kremļa ļaužu izdarības gluži dabīgi ir pacēlušas komēdijas plāksnē. Un tomēr, gan laikam tādēļ, ka pārāk daudz groteska tikām pieredzējuši balgajā gadā, tas nemaz neliekas pārspīlēti. Vēl vairāk, šie Kremļa sūtņi mums šķietas pat diezgan naturāli traktēti; šie patstāvīgi domāt un darboties nespējīgie, tramīgie „nabaga velni", kas, šķiet, filmā Parīzes brīvībā izkļuvuši, vairs neprot šai brīvībā orientēties.

Parādīt mums greizā spogulī komūnisma ideoloģijas samocīto cilvēku, tas tomēr nav šīs filmas mērķis. Tas arī būtu pārāk vienkārši un pārāk plakātiski. „Ninočkas" jēga ir meklējama kādā metamorfozā, kādā iekšējā pārvērtībā, kas notiek cilvēkā, kas no Padomju Savienības absolūti nosacītās pasaules pēkšņi nonācis Vakareiropas sirdī; nonācis zemē ar simtgadīgām brīvības tradicijām, kur elektrība ir domāta vispirms cilvēkiem un tikai tad mašīnām; kur drēbes gatavo, lai cilvēks ģērbtos, nevis lai vienkārši apģērbtu miesu; zemē, kur ļaudis pazīst šampanieti, smiekļus un mīlestību, un kur cilvēks var kļūt liela tikai tad, ja viņš ir pilnīgs pretstats Padomju Savienībā slavinātajam kollektīvistam, ja viņš ir individuālists.

Gretas Garbo uzdevums, spēlēt caur šo pārvērtību loku Maskavas speciāluzdevumu ierēdni X komūnisti, nav viegls. Šķiet, tas ir pat neiespējami mākslinieciskam, kas visu mūžu ir elpojis tikai rietumu kultūras gaisu.

Un tomēr Garbo savā lomā ir panākusi daudz. Viņa sniedz ļoti raksturu šai meitenē — komisārē, kas aiz nirsuši smieties, kas mīlestību atzīst tikai kā zināmisku pērījumu objektu un kas Parīzes nakts ugunīs redz tikai briesmīgu strāvas izšķērdēšanu. Tā ir viena no labākajām Garbo lomām: cik jūtīgi pasvītrots Ninočkas-krievietes patriotisms, cik decenti izcelta viņas komūnistiski-ideoloģiskā „stāja" ar savu tik tikko jaušamo, demonstrīvā skarbuma un patosa piesitienu, un kā pamazām sabrūk šķietami tik stipri iepotētās Lenina dogmas; kā nobāl „lielmaiņie" saukļi, kad viņa sāk nojaust ka šī „saturnējusī Vakareiropa" ir daudz laimīgāka nekā viņas dzimtene, ka daudzinātā bada vietā ir labklājība un ka šķiru starpība nemaz neizskatās tik briesmīga.

Filma gandrīz nekur neizkāpj no ērās satiras rāmjiem. Nekur nav ne jausmas no NKVD, ne miņas no GPU, nekur nav ne čekas pagraba, nedz terrora, nedz vergu nometnu. Un, divaini, — tieši šīs apstākļu un tas, ka padomju ļaudis filmā ir traktēti drīzāk pozitīvi, nekā negatīvi, tieši tas lielās austrumu valsts pamatus atkāj tik spokaini — groteskā galamā, ka filma, varbūt pat negribot, der par gluži vienreizīgu propagandas ieroci.

Filmas inscenējuma ir meistardarbs. Atzīmēsim kaut vai pirmā maija parādi, kas, lai gan gluži nopietni, pat „monumentāli" traktēta, liek visu laiku smaidīt, lai aste tiktu vairāk.

Režisors Ernsts Lubičs šeit izmantojis veco patiesību, ka no lielākā līdz smiekligajam aiziet ir tikai viens vienīgs solis.

„Ninočka" ir pabeigta jau 1939. gadā, tātad jau pirms desmit gadiem, laikā kad Somijas un Padomju Savienības karš vēl bija viena no pasaules degpunktiem. Toreiz amerikāņu nostāja bija skaidra un nepārprotama un laikam tādēļ ir radusies šī filma.

Daudz un dažādu apstākļu un iemeslu dēļ Eiropas durvis „Ninočkai" līdz šim bija palikušas slēgtas, un tikai tagad, 1949. gadā, tai beidzot ir pavēries ceļš. Tas var mūs sevišķi interesēt: amerikāņu nostāja, acīm redzot, šodien atkal ir tāda pati kā trīsdesmit devītā gadā, un tā ir tikpat skaidra un nepārprotama.

Pašreiz „Ninočka" turpina pārstaigāt Eiropu ar gluži vienreizīgiem panākumiem, visur gūdama spožas atsauksmes un slavināšanas recenzijas un . . . visur uzdurdamās uz pretestību, — jo visur, kur vien tā parādās, Padomju Savienība oficiāli protestē. Lai gan izturēta šķietami nevainīgas komēdijas plāksnē, Ninočka patiešām ir smaga apsūdzība visam tam, kas notiek aiz dzelzs aizkara.

Mūsu acīm raugoties, tā gan varbūt ir vēl tikai daļa apsūdzības; taču tā tomēr rāda pietiekami skaidri, ka amerikāņi jau 1939. g. ir gluži labi nojautuši, ar ko pasauliei jārēķinās, ja tā nebūs pietiekami modra. Šodien lietas, acīm redzot, ir jau galīgi izlemtas un tamdēļ situācija ap „Ninočku" ir tik nepārprotama: krievi protestē un amerikāņi mierīgi griež tālāk.

V. D.

Definicijas

SABIEDRISKĀ DOMA: ko cilvēki domā par to, ko citi domā.

ROZĪNE: rūpju sagrausta vīnoga.

BĒRNA AUDZINĀŠANA: atšķirība lieliem ģēnijiem, sevišķi dzīvokļu vīru mums.

LIDMAŠĪNA: rīks, kas nekad nekļūs par drošu satiksmes līdzekli, pirms neveiksmīgie tiks bez astes braucienā uz lidlauku.

MELI: to ir trīs veidi — melš, lielī melī un statistikas.

KOKS: priekšmets, kas gadiem ilgi stāv uz vietas un tad pēkšņi skaties kādai auto braucējai priekšā.

LAIMĪGO SIEVU UN VĪRU NOMETNE BAŅOLI

VĒSTULE „LATVIJAI" NO ITALIJAS

Aiz muguras Lāras transitnometnes zemās barakas, neaizmirstami jaukais ceļojums cauri Alpiem, Lombardijai, Apenīniem, Dolomītiem un plašajam Italijas līdzenumam. Mūžīgo pilsētu Romu, kur pirmo reizi nogaršojām slavenos italiešu makaronus, mums bija lemts skatīt tikai tālumā — zilā dūmakā tinušos.

Esam Baņoli — lielajā IRO izvietošanas nometnē (Embarkation Centre Bagnoli). Ēkas atrodas uzkalnā 4 km ziemeļos no Neapoles. Skatu uz to aizsedz zemes rags, kas iestiepjas jūrā pie Baņoli pilsētas. No šī raga iet molis uz Nisidas salu, kur pašā augstākajā vietā uzcelts cietums. Starp ragu un Nisidu skaidrā laikā kā pasaka skatāma Kapri sala, kas no šejienes atrodas ap 40 km, bet tieši pret dienvidiem, pāri augstienei un daudzu ēku jumtiem, paceļas ap 30 km attālais Vezuvs.

Pašreiz 800 baņoli nometnes iemītnieki gaida uz transportiem, kas tos aizvedīs uz jaunajām apmešanās vietām — Austrāliju, Braziliju, Urugvaju, Paragvaju, Turciju, Kanadu uc. Katrs jaunpienācējs drīz mana, ka šeit valda kārtība — to uztura ap 300 vīru lielā nometnes policija. Tieši pēc stundas jaunpienācējs ir reģistrēts, ārsta izmeklēts, „atutots", norādītā telpā saņēmis gultu, maisu, segas, traukus un uztura karti.

Dzīve šeit nav slikta, īpaši, ja makā ir liras — nauda, kas atgādina netīrus kabatas lakatus vai enkurnieku autus. Tomēr nauda! Kā visur, arī te, līdzsvara uzturēšanai atrodas laudis, ja atļauts — pasaules lāpītāji, kas cenšas būt gudrāki par citiem, visu labot pēc saviem ieskatiem un prāta — vietā un nevietā. Šai ļaužu, pareizāk varbūt — nelaužu grupai bieži jo bieži iznāk darīšanas ar nepielūdzamo nometnes policiju, vienmēr tie izrādās zaudētāji un rezultātā kaut ko netīru slauka vai kaut ko apaļu mizo.

Tās pašas kārtības labad pastāv atsevišķas telpas vīriešiem un sievietēm, un tas skar arī laulātos draugus. Tā ir vērtību pārvērtēšana! Ar prieku var vērot, kā citkārt vienaldzīgie laulātie draugi kļuvuši savās attieksmēs uzmanīgāki, mīļāki, pateicīgāki viens pret otru. Vieglī saprotama, kādēļ veças sievinas, rīta stundē sīdīdamas muguras, noslauka pa asarai, vērojot vīru un sievu tikšanos: „Kā senāk . . . Kā jaunībā!"

Vīri — veci un jauni, lieli un mazi, atstājuši savas trokšņainās telpas, agrā rīta stundā maigu skatu raugās baltajā dāmu blokā. Un — tur jau viņas nāk! Pa vienai, vai ar bariņu bērnu; maigi skati, garām ejot noplūkts maza ziediņš, apelsīna šķēlīte! Vīri un sievas, laimīgie Baņoli ļaudis!

Trīs reizes dienā vairākās nometnes vietās vērojamas gaļas rindas — tur virtuves. Darbu veikšanai tajās ir 2 kārtējie norīkojumi. Lielākais vairums nodarbināto sastādās no šādā vai tādā kārtā sodītiem, — kāds, piemēram, ieradies saņemt uzturu 10 minūtes pēc laika, cits nosplāvis uz trepēm, aizmirsis piespiest pogu WC utt.

Iecelotāju garigo interešu apmierināšanai labklājības nodaļa iekārtojusi plašu bibliotēku un lasītavu un organizē arī ekskursijas uz Pompeju, Kapri salu uc. Nometes kino teātris katru vakaru rāda jaunas filmas. Iekārtota arī kantine.

Kaut ko pārdodot vai pērkot jābūt ļoti nekaunīgam, taisni tādam, kāds ir pircējs vai pārdevējs. Itaļi ir labi tirgotāji, tādēļ jābūt cietam un jāpaliek pie prasītās summas. Kādam italim ļoti iepatikās manas caurās, novalkātās bikses, un es patiesi saņēmu tikai pa jokam prasītās 200 liras. Itaļu uzpircēji bieži „spēlē uz jūtām", gadās dzirdēt: „Neesmu fašists, esmu komūnists, nav naudas, alima sieva, septiņi bērni, o, mio-mico, dodi lētāk."

Nopietni ieteicams katram, kura ceļš ietu caur Baņoli, atcerēties šādus sīkumus: iesaiņot atsevišķi mantas vīriešiem un sievietēm, apgādāties vismaz ar 3 fotouzņēmumiem, ko pieprasa ik pirms došanās uz kuģi. Ļoti nepieciešamas ir saules brilles. Tāpat vēlama galvas sega — salmene.

Baņoli, maijā.

Oļegs Lapsa

NEJAUŠĪBAS IRONIJA

Kad Beirutā satikās arabu valstu pārstāvji ar UN Palestīnas komisijas locekļiem, lai pārrunātu daudzo arabu bēgļu stāvokli, ēģiptiešu delegācijas vadītājs atkārtoti deklarēja, kādēļ arabi nevarot atzīt jaunās ēbreju valsts pastāvēšanu, un franču valodā nolasīja arabu ligas dalībnieču valstu sarakstu: „Irac, Syrie, Royaume de Transjordanie (Transjordanijas karaļvalsts), Arabie Soud (Saudi Arabija), Egypte, Livan (Libanona)". Apjukumā un ņuņņās viņš piepeši konstatēja, ka nolasīto valstu sākuma burti, vienu pēc otra lasot, izveido tik ļoti ienīsto vārdu „Israel".

Atzinīgi vācu preses vārdi ārzemniekiem Minchenē

Patīkamā kārtā no parastā vācu preses toņa, rakstot par ārzemniekiem un DP, atšķiras „Süddeutsche Zeitung" raksts par privāti dzīvojošiem ārzemniekiem Minchenē. Pavisam, pēc šī laikraksta ziņām, Minchenē dzīvojot 33.700 ārzemnieku, no kuriem divas trešdaļas nākot no Austrumeiropas valstīm viņpus dzelzs aizkaram. No šiem savukārt divas trešdaļas esot ieradušies Minchenē pēc 1945. g. augusta. Kamēr pēdējos gados bijis vērojams stiprs ārzemnieku pieplūdums, tagad esot sākušies atplūdi, jo ļoti daudzi no Minchenes ārzemniekiem izceļojot — visvairāk uz Izraelu un Dienvidameriku valstīm. Jāuni bēgļi tagad ierodoties gandrīz vienīgi no Čechoslovakijas.

Vēl līdz pagājušā gada beigām diezgan daudz bēgļu ieradušies no attālākām Balkānu valstīm, it seviški no Bulgārijas. Tagad, kad šis ceļš tik un tā slēgts, varot atklāt, ka visbiežāk viņiem bēgšana izdevušies, piesakoties par strādniekiem Čechoslovakijai, un tad, kad transporti braukuši cauri Austrijas teritorijai, vienkārši izlēcot no vilcieniem. Šāda veida bēgšana pieņēmusi tik plašus apmērus, ka tagad visus strādnieku transportus virzot uz Čechoslovakiju pa citu ceļu — cauri Rumānijai.

Visvairāk Minchenes ārzemnieku vidū esot poļu — 4102, žīdu — 3068, krievu un ukraiņu — 1881, ungāru — 1372, čechoslovaku — 1252, rumāņu — 1150, bulgaru — 504. Baltijas valstu bēgļu skaits nav dalīts pa tautībām, bet kopā to esot 2343.

Laikraksts tālāk uzsver, ka gandrīz neviens no šiem cilvēkiem negribot savās mājās atgriezties. Gandrīz visi vēlas izceļot uz aizjūras zemēm. Lielākā daļa no viņiem pelnot iztiku ar godīgu darbu. Laikraksta pārstāvji esot varējuši pārliecināties par to, ka daudzi no viņiem dzīvojot vēl daudz sliktākos apstākļos nekā vācu bēgļi vai izbumbotie.

Bogenhauzenā pastāvot vesela austrumeiropiešu kolonija. Piemērs tam, kā viņi dzīvojot un iztiekot, esot visvieglāk sameklējams rakstnieka Tomasa Mana mājā, Posingera ielā. Šai stipri sapostītajā vasarnīcā tagad mitinoties 12 krievu un ukraiņu ģimeņu, kopā pavisam 50 personu, no kurām gandrīz puse esot bērni. Tai pašā pajumtē atrodoties vēl divi zirgi un daudz vistu. Pagrabā mitinoties lopu ārsts un trīs studenti; otrā stāvā profesors S. ar savu kundzi esot iekārtojis ķīmiski-fizikālu institūtu, kas visvairāk strādā vācu ārstu uzdevumā. Bez tam šai namā kopā ar kādu invalidu mitinoties kāds automehaniķis un kāds galdnieks, bet visi citi vīrieši strādā vācu uzņēmumos par paligstrādniekiem, drupu novākšanas darbos.

Minchenes privāti dzīvojošo ārzemnieku vidū esot daudz akadēmiķu, bet tikai ļoti nedaudziem no viņiem ir iespējas strādāt savos īstajos arodos, piemēram bulgāru komponistam Z., kas tagad vada kādu IRO orķestri, un dažiem dziedoņiem un dejotājiem, kas uzstājas amerikāņu klubos. Borisam, kas reiz bijis viens no padomju filmu zvaigznēm, tagad jāpelna maize ar pantomīmu skatiem. Ungaru mākslinieks S. pelnoties ar koka kārbiņu apgleznošanu, bet kāds lietuviešu mākslinieks kopā ar kādu vācieti nodibinājis mākslas antikvariātu. Kāds poļu grāfs tāpat kā daudzi citi ārzemnieki reizē studējot un pelnoties ar gadījuma darbiem. Pazīstamais bulgaru dzejnieks Konstantins B., kas jau vairāk nekā 60 gadu vecs, pelnoties ar gadījuma darbiem dārzniecībās. Daudzi krievu emigranti esot ārsti. Dr. W. esot seviški lepns uz to, ka gandrīz visi viņa klienti ir vācieši. Vairāki ārzemnieki esot nodibinājuši dažādus uzņēmumus, īpaši transporta nozarē, bet tie žēlojoties par darba trūkumu pēdējā laikā.

Raksta noslēgumā teikts, ka šie darbīgie ārzemnieki atzīst, ka daži viņu tautieši ar tumšiem veikaliem nostādot viņus visus aplamā gaismā, bet uzsver, ka viņiem ar šiem elementiem nav nekādu sakaru. Politisku iemeslu aizsegā no austrumiem Vācijā esot ieplūdusi arī laba tiesa mazāk tīru ļaužu.

Varbūt ir vērts piezīmēt, ka tai pašā laikā „Augsburger Tagespost" speciālā ziņojumā sakās zināms par Mincheni, ka tur gan pēc policijas prezidija ziņām pašlaik legāli dzīvojot 37.000 ārzemnieku, kas nav DP nometņu iemītnieki, bet faktiski šādu ārzemnieku skaits esot par vismaz 50—60 proc. augstāks.

No „atpalikuša skolnieka" par „lietaskoku"

Londonā sarīkota izstāde, kurā redzamas dažādas skolnieku apliecības. To vidū viena ir ar atzīmi, ka skolnieks gan atpalicis attīstībā, bet tomēr cenšoties un ne gluži bez panākumiem. Audzēkņa sekmes ticības mācībā un angļu valodā visumā esot pietiekamas, bet rakstu darbi samērā vāji. Kā izrādās, skolnieks jau toreiz bijis izšķīries, par ko vēlas kļūt, kādēļ šīs atzīmes viņu maz uztraukušas. Nepatīkamāka toties bijusi piezīme par spēju trūkumu matēmatikā. Zīmēšana novērtēta apmierinoši, kamēr zināšanas dabas zinībās nepietiekamas. Pavisam vāja arī atzīme franču valodā. No šīs apliecības izsniegšanas dienas tagad pagājuši 44 gadi. Tās īpašnieks ir tagadējais feldmaršals lords Montgomerijs.

Bet ne vien Montgomerija apliecība ierosina pārdomas. Kādā citā lasāms, ka skolnieks vispār neatrodas uz viena attīstības līmeņa ar pārējiem klases biedriem, un ar īpašu piezīmi izcelts, ka astoņpadsmit gadus vecā jaunekļa domraksti ir nekam nederīgi un pilnīgi nelasāmi. Apliecība izsniegta audzēknim Čestertonam, kurš vēlāk izveidojās par vienu no angļu slavenākajiem esejistiem un kļuva pazīstams lieliskā stila, nepārspējamās fantazijas un asprātības dēļ.

Tagad apliecības pārvērtušās par dokumentiem. Jādomā, ka izstādes rīkotāji turklāt ir jaunatnes draugi. Bet, varbūt, arī viņiem pašiem ir līdzīgi skolas papīri.

JAPĀŅIEM JAMĀCĀS STAIGĀT KREKLĀ, JA TIE GRIB REDZĒT TŪRISTUS

Kāds japānis, kas nesen atgriezies no ceļojuma pa ASV, nopietni aicinājis savus tautiešus uzlabot izturēšanos un paražas, ja tie vēlas, lai Japāna kļūtu par ievērojamu tūrisma zemi. Takešiši Furumura, rakstīdams par šo jautājumu laikrakstā Kezai Sinsi, izsakās, ka japāņiem arī viskarstākā laikā nevajadzētu izgērbties citu cilvēku klātienē. Japāņiem esot jāatsakās no līdzšinējā paraduma novilkt kreklu, kurpes un pat bikses, tiklīdz tie iekāpj vilcienā, jo šāda izģērbšanās satraucot svešiniekus, it seviški amerikāņu vai eiropiešu sievietes. Sis paradums radot svešiniekiem iespaidu, ka japāņi ir nekultūrāli cilvēki.

Latvijas abonements ārzemēs

ANGLIJĀ: 4/-sh par eksemplāru mēnesī; atsevišķa numura cena 5 d. — Pārstāvis A. Veinberga, West Wratting E. V. W. Hostel, Wratting Common, Nr. Cambridge, Cambs. Great Britain.

AUSTRĀLIJĀ: 5/-sh par eksemplāru mēnesī; atsevišķa numura cena 6 d. — Pārstāvis A. Strazdiņš, Acton Guesthouse, Canberra A. C. T. Australia.

A. S. V. 1 dolars par eksemplāru mēnesī. — Pārstāvis H. Taurinš, 156 East 28 th Street, Brooklyn 26. N. Y. U. S. A.

BELĢIJĀ: 30 fr. par eksemplāru mēnesī. — Pārstāvis K. Erkens, 127, rue du Fleurus, Chatelet. Belgique.

DANIJĀ: 3,50 D. kr. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis V. Bendrups, Prags Boulevard Lejr, Kobenhavn S. Danmark.

FRANCIJĀ: 120,— fr. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis m-me E. Baumanis, 56 Rue Michal Foch, Lorient. France.

HOLANDE: 2,— Fl. par eksemplāru mēnesī. Pārstāvis P. Martinsons, Sweelinckplein 48, den Haag. Holland.

KANADĀ: 1 dolars par eksemplāru mēnesī; Pārstāvis I. Batraks, P. O. Box 1006, Sta. „C", Toronto 3. Ontario, Canada.

VENECUELĀ: 1 dolars par eks. mēnesī. Pārstāvis J. Henkuzens, Medicatura Rural. SANARE. Estado Lara Venecuela.

ZVIEDRIJĀ: 2,50 Kr. par eksemplāru mēnesī. — Pārstāvis N. Seglenieks, Klubbacken 39/II, Stockholm. Sverige.

Sludinājumu maksu par vārdu: ASV, Venecuelā un Kanadā — 5 centi, bet ne mazāk kā 1 dolars par slud. Anglijā un Austrālijā — 2 d., bet ne mazāk kā 3/-sh par slud., Beļģijā — 1 fr., bet ne mazāk kā 25 fr. par slud. Francijā — 10 fr. par vārdu, bet ne mazāk kā 250 fr. par slud. Zviedrijā — 10 ēras, bet ne mazāk kā 2 Kr. par slud. Dānijā — 15 ēras, bet ne mazāk kā 3 Kr. par sludinājumu.

Lai nerastos traucējumi laikraksta kārtīgā piegādē, lūdzam maksātājus Eiropas zemēs atjaunot abonementus savlaicīgi — ne vēlāk kā līdz 20. datumam par nākamo mēnesi, bet ārpus Eiropas maksājumus izdarīt vismaz par divi mēnešiem uz priekšu un atjaunot abonementus 1 mēnesi priekš izbeigšanā.

Latvijas apgādā izmākušās grāmatas ārzemēs pasūtināmas pie pārstāvjiem.

LATVIJAS APGĀDS

Dusmīgi cilvēki saslimst vieglāk nekā lēnprātīgie

ŠVEICES ĀRSTA DR. V. KĪNA VĒROJUMI PAR KUŅĢA JĒLUMA PSĪCHISKIEM CĒLOŅIEM

Psihoterāpijā pēdējā laikā novērojama visai dzīva interese par kuņģa slimību izcelšanos, kaut šī medicīnas nozare īsti nodarbojas ar cilvēka dvēseles un gara slimībām.

Tās pamatā ir uzskats, ka ķermenisko un dvēseles norišu sakarība ir nedalāma. Laika gaitā nodibinājusies pat īpaša zinātniska skola, kuŗa savus spriedumus balsta uz daudziem novērojumiem. Tie ir tik nozīmīgi, ka spiež pilnīgi no jauna revidēt visas līdz šim pazīstamās vecās dogmas īpaši kuņģa slimību novadā. Klasiskā medicīna māca, ka kuņģa jēlumus, piemēram, izsaucot pārāk karstu vai aukstu ēdienu, vīrcu, nikotīna un alkohola lietošana. Ārsti ieteica diētas, aizliedza alkoholu un nikotīnu un parakstīja pacientiem ķīmiskus preparātus, kuŗu uzdevums bija paralizēt kuņģa sulas pārmērīgu attīstīšanos. Kad šāda ārstēšana nedeva panākumus, bija jālejaucas chirurgiem, kas bieži izoperēja pusi, trīs ceturtdaļas vai pat visu kuņģi, uzticot gremošanas funkcijas vienīgi zarnām. Šādi sagraizīti cilvēki bieži nodzīvoja ilgu mūžu, gan pastāvīgi juzdami operācijas sekas.

Šveices ārsts Dr. med. Volfgangs Kīns, kas kuņģa slimību rašanos saista ar dvēseles norisēm, apcerot šo tematu, atsaucas uz daudziem pētījumiem un novērojumiem, no kuriem paši raksturīgākie ir Dr. Glacela un Dr. Aufenberga-Ondarsa darba rezultāti. Šveices speciālā medicīnas literātūrā viņi sniedz ziņas par 50 slimniekiem ar kuņģa un divpadsmitpirkstu zarnas jēlumiem un iekaisumiem, no kuriem 25 bija nedēļām ilgi jādzīvo stingrā diētā, bet 25 baudīja pilnas ēdienu kartes labumus ar pavisam nedaudziem ierobežojumiem. Pēc ziņāma laika, izdarot slimnieku veselības stāvokļa novērtējumu, atklājās, ka abas grupas savā starpā neatšķiras absolūti ne ar ko.

Šai sakarā Dr. V. Kīns atgādina kādu gadījumu slimnīcā, kur viņa šefs pēc vairāku nedēļu badināšanas uzprasījis slimniekam: „Ko jūs labprāt ēstu?" Un saņēmis visai valsirdīgu un pārsteidzošu atbildi: „Skābus kāpostus." Spītēdams visām tradicijām, profesors slimnieka vēlēšanos izpildīja. Kā zināms, kuņģa slimniekus īpaši brīdina no skābiem kāpostiem kā no smagas, grūti gremojamas barības vielas. Pārsteidzošākais tomēr bijis tas, ka šī maltīte ievērojami veicinājusi pacienta uzlabošanos.

Savu bagātīgo novērojumu galerijā Dr. V. Kīns īpašu uzmanību pievērš kuņģa slimniekam Tomam, kas jau 9 gadu vecumā izplaucējis barības vadu ar kādu skābi, un tādēļ visu mūžu ticis mākslīgi barots pa īpašu spraugu — t. s. fistulu. Tagad viņam ir 60 gadu. No šīs fistulas ar laiku sācis izveidoties 5 feniņu lieluma pacēlums, pārklāts ar to pašu gļotādu, kas pārklāj kuņģa iekšpusi. Rūpīgi novērojumi liecināja, ka šī veidojumam funkcijas pilnīgi atbilst kuņģa gļotādas funkcijām. Ja Toms iebaudīja treknu barību, karstus vai aukstus ēdienus, alkoholu, nikotīnu vai vircotas vielas, pazīmes bija tās pašas, kādas uzrādīja jebkurš normālas veselības cilvēks. Bet tās tādas palika tikai tik ilgi, kamēr pacients atradās mierīgā dvēseles stāvoklī. Tikko viņš uztraucās vai sadusmojās, rezultāti bija pavisam citi.

Atklājās, ka psihiski faktori spēj pilnīgi un radikāli pārveidot kuņģa funkcijas, ieskaitot muskuļu kustīgumu, caurasinošanu, skābju un gļotu attīstīšanos. Novērojumi pierādīja, ka, Tomam dažas minūtes pirms maltītes iebaudīšanas uztraucoties, viņa kuņģa gļotāda kļuva bāla, netika vairs pietiekami caurasināta un neatdalīja nepieciešamo sulu daudzumu. Cits gadījums pierādīja, ka Toma kuņģa funkcijas pilnīgi apstājas, ja viņš cerētā ēdiena vietā pēkšņi saņem ko citu, negaidītu. Kādu citu reizi Toms ārkārtīgi pārskaitās uz kādu pārāk birokratisku sekretāri, kas viņu dienesta darīšanās sūtīja no viena biroja uz otru. Tas vilkās vairākas dienas, kā šai laikā viņa kuņģis ražoja trīsreiz vairāk un triskārt koncentrētāku kuņģa sulu nekā parasti.

Ja cilvēks ir vesels un arī viņa dvēseles stāvoklis ir līdzsvarots, tad viņa kuņģis attīsta samērīgu skābju daudzumu. Gļotu uzdevums ir sargāt kuņģi no paša radītām bēdām. Dvēseles emocijas — dusmas, rūpes vai naids pamatīna gļotu tīstīšanos. Šie pārdzīvojumi nereti pārtrauc vai nu pilnīgi vai daļēji kuņģa caurasinošanu, ko izraisīja vadu sašaurināšanās. Tā vietas kuņģa sienās, kuŗas cīgā asins pieplūduma dēļ klājas arī ar pietiekami biezu gļotu kārtu un kļūst vārīgas pret skābēm. Tās nedaudz iebeļ vietu, un kuņģis, reaģējot pret saprotami, neražo aizsardzīb vairāk gļotu, bet gluži otrādi — vairāk skābju. Tā no vienīgā bojā rodas brūce.

Kas tad ir visu šo parādību cēlonis? Kāds dusmu vai rūpju pārplūdums, saka šveicietis, ko tautas valodā runājot, cilvēks „vienkārši nespēj sagremot." Novērojumi liecina, ka starp ierēdņiem, kas vidēji vairāk paklauti pat vairākām priekšniecībām, kuŗga slimnieku ir vairāk nekā brīvās profesijās, kur šī grūtnājumu avota nav. Turpretī savus dažuviet pārdrošos spriedumus, Dr. Kīns pastāsta, ka kuņģa jēluma slimnieku skaits ierēdnieku starpā vispirms izskaidrojams ne ar sliktu un nevienmērīgu dzīvi, bet gan ar ilgstošu piespiedu dzīvi šaurās telpās, kur cita cilvēka driz „sāk krist uz nerviem". Ko viņš saskam par savu nometņu dzīvi Italijā patiesi — Šveices ārsts arī pieļauj. „Tā izskaidrojami arī visai bieži kuņģa slimību gadījumi nometnēs un cietumos, kur cilvēki spiesti ilgstoši pārvarēt savstarpējas pretīgas, naidīgumu un mazvērtības kompleksus. Turklāt šais sabiedrīskajos iestādījumos barība taču ir vājāka nekā normāli un darbu tad patiesi kā diētas parauga, kam taču kuņģis jāsaudzē!"

„Ikvienam," nobeidz savu apcerējumu Dr. Kīns, „kas ar kuņģa jēlumu dodas meklēt medicīnisku palīdzību, jāizvēlas tāda ārsts, kas viņš var pilnīgi uzticēt netikai savas miesas defektus, bet arī dvēseles režģījumus, lai ārstam būtu iespējams novērtēt abu funkciju saistību un secību. Visu šo daudzos diem ilgušo pētījumu gala rezultāti laujot secināt, ka cilvēks arī slimojot nav sava ķermeņa vergs, bet spēj to dziedināt pats ar savu gara spēku.

Kā Kokaburas lācītis iemācījies smieties

Austrālijas iezemieši zina stāstīt neaizmirstamas teikas par savdabīgajiem piektā kontinenta dzīvniekiem. Viena no šīm teikām vēstī par to, kā kolas lācītis, ko Austrālijā dēvē par kokaburu, iemācījies smieties.

Liela čūska gulējusi saulē, kad tās tuvumā nolaidies maza putniņa. Čūska aicinājusi putniņu iekšķīties viņas lielajā rīklē. Kad putniņš to darījis, čūska aizvērusi muti, un mazais bijis gūstā.

Bet drīz pēc tam čūska atkal saulē samiegojusies un nolāvušies. Putniņš atkal aizlidojis un bijis brīvs. Kokaburas lācītis, kas tupējis kokā turpat tuvumā, to visu redzējis, un, kad mazais putniņš bēdzis, viņš aiz prieka sācis skaļi smieties. No tā laika kokaburas lācītis smej ik reizes, kad viņam atgadās kas patīkams.

KATRAM,
kas vēlētos braukt uz Austrāliju, ir nepieciešami iegūt informācijas par šo zemi
Iegādājieties tādēļ ilustrēto
A. Celchnera
brošūru
Austrālija
kas sniedz katram aizbraucējam vērtīgas ziņas.
Brošūras cena Vācijā DM 1.50. Pieprasiet nometņu grāmatnīcas vai tieši „Latvijas" apgādam, Günzburg-Do., Dominikus Zimmermannstr. 2.
LATVIJAS APGĀDS

PADOMJU TAUTAS CEĻŠ UZ „LAIMĪGU NĀKOTNI"
No Ernesta Rirdāna nupat iznākušā karikatūru krājuma „Tētiņš Josifs"

„Ar durkļiem vairs neuzspiedīs politiskas sistēmas,"

saka Berlīnes lielvecākais

PIRMĀS 24 STUNDAS PĒC BERLĪNES BLOKĀDES ATCELŠANAS

Mazā Helmštetes pilsētiņa bija laikam vienīgā vietā visā Vācijā, kur ziņu par gaidāmo Berlīnes blokādes atcelšanu uzņēma ar ļoti dalītām jūtām. Jau vairāk par gadu, kopš krievi pasāka savu Berlines ielenkšanas politiku, Helmštete bija tā vieta, kur katru nakti ierādās bēgļi un spekulanti no tuvās austrumu joslas. Helmštetes nedaudzās viesnīcas bija pastāvīgi pilnas ceļotājiem, kuŗu automobiļus un kravas padomju robežsargi dienām ilgi aizturēja „dokumentu pārbaudīšanai." Helmštete bija ieguvusi par galveno naudas maiņas biržu visiem, kas pa tumsu vai gaismu kustējās no vienas puses dzelzs aizkaram uz otru pusi. Helmštete bija viens no galvenajiem informācijas centriem visiem spekulantiem un aģentiem, vienkāršiem bēgļiem un noslēpumainiem partiju viriem, kas par labu samaksu Helmštetē varēja nolīgt „pavadoni" veiksmīgai robežpārejai — vienalga, kuŗā virzienā. Tā tas gāja veselas 315 dienas. Helmštetieši cēla jaunas viesnīcas, un kafejnīcas paplašināja savas zāles un virtuves. Helmštetietes staigāja zīda zeķēs un smēķēja tikai „Česterfīld". Bet 316. dienā godība izbeidzās. Tas bija 12. maijs — Berlīnes blokādes atcelšanas diena.

*

Nebūs daudz tādu notikumu, ko noskatījušies tik daudz pazīstamāko žurnālistu no visas pasaules kā Berlīnes blokādes „eksekūciju" vienu minūti pēc pusnakts drēgnajā un miglainajā 12. maija naktī. Visi gribēja redzēt, kā izskatīsies robežbarjēru pacelšana, kāds būs pirmais vilciens, kas dosies uz galvaspilsētu, kas līdz šim bija sasniedzama tikai pa gaisu, ko teiks krievu posteņi un kā tie izturēsies. Helmštetē vien ar saviem mikrofoniem bija sapulcējušies 20 pasaules lielāko radiosabiedrību korespondenti, vismaz tikpat daudz aģentūru fotografi un turpat visu Eiropas un Amerikas lielāko avīžu pārstāvji. Mazajā stacijiņā un pie autoceļa redzēja visus augstākos vācu un sabiedroto satiksmes ierēdņus, ģenerāļus uniformās un žilbinoši elegantos amerikāņu un angļu MP. Netrūka arī pašu helmštetiešu, kas blokādes atcelšanu ieradās svinēt kā kādus tautas svētkus — ar puķu pušķiem rokās, un dailās dāmas pat vakara tualetēs. Jau ar tumsas iestāšanos „autobānis" pie svaigi pārkrāsotajiem sardzes naminiem atgādināja karaspēka nometni. Angļu un amerikāņu militārkonvoji ieturēja vakariņas, kūra uguni un dziedāja. Ar kliedzieniem, svilpieniem un „Its a long way to Tiparery" 6 minūtes pēc pusnakts sakustējās garās rindas. Tām sekoja žurnālisti savās mašīnās, īstam sacīkšu braucienam uz Berlīni. Ar MP bija jau iepriekš sarunāts, ka ātrumus neviens nekontrolēs.

*

Berlīnē pirmais civīlistu vilciens no Frankfurtes ieradās agrā rīta stundā — veselas 50 minūtes ātrāk nekā paredzēts. Tas atveda ap 60 pazīstamu angļu un amerikāņu avīžnieku un radiokomentātoru, to vidū arī BBC Lindleju Frēzeru.

„Krievi Marienbornā mūs lika pilnīgi mierā," viņš teica. „Nekādas kontroles nebija. Tāpēc arī pārbaudei paredzētās 60 minūtes ietaupījām un ieradāmies Berlīnē agrāk. Es neticu, ka tas tā paliks. Uz Londonu došos atpakaļ ar lidmašīnu".

Frēzera vārdi izrādījās pareizi ātrāk, kā to varēja sagaidīt. Kad pēcpusdienā Zoo stacijā ieripoja pirmie vācu civīlisti, kas brauca no rietumu joslām, tie žēlojās, ka krievu posteņi Marienbornā tos pamatīgi izkratījuši un aptīrījuši. „Man atņēma visu manu naudu, iepirktos produktus un pat pāri jaunu zeķu. Braucēju kratīšana ilga divi stundas. Mēs iebraucām Berlīnē 70 minūtes vēlāk kā sarakstā paredzēts. Lai man nestāsta, ka krievi kļuvuši citādi. Tie ir tādi paši, kā pirms gada." Tā žēlojās reportieriem jauna lībiekiete, kas vēl piebilda, ka krievu robežvirsnieks viņu palaidis vārdiem: „Citreiz mēs būtu jūs paturējuši apcietinājumā, jo pie jums atradām rietumu markas. Bet šodien ir blokādes atcelšanas pirmā diena. Rīt tā vairs nebūs. Mēs atkal kontrolēsim, kā vecos laikos."

*

Berlīnes lielvecākais prof. Reuters tomēr spožas sabiedrības priekšā pilsētas maģistrāta svinīgajā sēdē bija pārliecināts, ka, blokādi atceļot, sācies jauns laiks ar jaunām prasībām. „Ja krievi domā, ka viņi var atsākt tur, kur tie beidza pirms gada, viņi maldās. Status quo nav atrisinājums. Mēs esam piedzīvojuši, ko nozīmē, ja kāda totālitāra valsts izmanto savas politikas taisīšanai tik pašus par sevi nenozīmīgus paņēmienus kā satiksmes kontroli. Mēs negribam ciest un neciešam vidusmēra laupītāju bruņinieku paņēmienus pret transportiem un ceļotājiem uz Berlīni. Līdzi blokādei beidzies tas laiks, kad kāda vara iedomājās sevi tik spēcīgu un varenu, ka tā ar durkļiem var uzspiest politiskas sistēmas un uzurpātoriskus žņaugus veselām tautām un kontinentiem. Lai šī blokādes atcelšana ir zīme jaunam laikam, kas ievada austrumu atkaļošanu brīvībai un cilvēka tiesībām."

Zālē, kas vētraini uzgavilēja runātājam, pirmajā rindā sēdēja mazliet sakucis un nogurušu smaidu sejā arī pats galvenais pretspēlētājs „uzurpātoriskai varai" — militārgubernātors ģen. Klejs. Arī viņš ar redzamu labpatiku aplaudēja prof. Reutera vārdiem.

*

Pie lielā Šēnebergas rātsnama pēcpusdienā salasījās vismaz 50.000 berlīniešu. Laukums bija pušķots Bonnas satversmes projektā pieņemtajām Rietumvācijas valsts krāsām: melns, sarkans, zelts. Uz ietvēm ar karodziņiem rokās stāvēja arī laba daļa amerikāņu un angļu karavīru ar sievām un bērniem. Viņi jutās piederīgi 2 un ½ miljonu saimei, kam veselu gadu Maskavas politisko aprēķinu dēļ nācās celties 2 naktī, lai vienu stundu izmantotu gāzi ēdienu sagatavošanai visai nākamai dienai. Kožgumiju no viena vaiga stumdīdami otrā, pa vidam savā starpā jokodami un neskopodamies piezīmēm: „Weg ruski", tie pilnīgi iedzīvojās pūļa gavilēs daudzo runu svarīgākajās vietās. No skaļruņiem dārdēja balsis un teikumi, retoriski runas paņēmieni un eksaltēts dedzīgums kā dienās, kad uz šiem pašiem laukumiem špalerās stāvēja Hitlera jaunatne un trieciennieki melnajās uniformās. Tikai katras 90 sekundes pāri rātsnamam uz Tempelhofas lidlauku devās milzīgas transportmašīnas ar amerikāņu zvaigzni un angļu pāva aci. Citādi varētu domāt, ka Berlīnē atkal svin vai nu Godesbergas vienošanos vai Čechoslovakijas pievienošanu un ka tūlīt, tūlīt kāds runas koris sāks dārdošos „Sieg Heil", „Sieg Heil".

Šanghaju neieņēmuši, komūnisti steidzas uz Hongkongu

Kaujas ap Šanghaju turpinās ar mainīgiem panākumiem. Nedējas vidū nacionālistiem izdevās vairākās vietās līdz 20 km pilsētai pievirzījušos komūnistus atspiest atpakaļ un atjaunot satiksmi pa Vangpū upi. Ceturtdien un piektdien komūnisti no jauna ar lielu sparu uzbruka ārējam Šanghajas aizsardzības lokam un to sagrāva trijās vietās. No Liuho un Kiatingas komūnistu divīzijas turpina lauzties uz priekšu un šķiet, ka tie jau svētdien vai pirmdien var sākt tiešus uzbrukumus miljonu pilsētai. Ārzemju vērotājus tomēr vairāk kā tiešās kaujas ap Šanghaju interesē komūnistu iebrukums Dienvidķīnas provincē Fukienā. Reizē ar komūnistu karaspēka parādīšanos Fukienas un Honkongas apkārtnē uzliesmojušas partizānu cīņas. Angļi steigā izsūtījuši uz Honkongu vairākas „Spitfire" eksadrīļas un mobilizējuši visus cīņas spējīgos viriešus.

Tai pašā laikā, kad komūnisti apdraud angļu territoriju Honkongā, kur jau kopš 150 gadiem atrodas britu flotes atbalsta punkts, tieši apdraudēta arī amerikāņu flotes baze Tsingtava Ziemeļķīnā. Pēc smagas kaujas komūnistu karaspēks to ieņēma 11. maija naktī. Amerikāņu flotes vienības, kas atrodas ārpus Tsingtavas ostas, ziņo, ka pilsētā ātri atjaunojies miers un kārtība. Nekādi starpgadījumi pagaidām ar amerikāņu pilsoņiem vai īpašumiem neesot notikuši.

Honkongā, turpretī, valda ļoti kareivīgs noskaņojums. Angļi savā kvartālā staigā apbruņoti un atrodas pastāvīgā kaujas gatavībā. Kā zināms, aizsardzības ministrs sērs Aleksandrs jau pagājušā nedējā Londonā ziņoja, ka Anglija savus īpašumus un tiesības Honkongā neuzdos un par tiem, ja tas būs vajadzīgs, cīnīsies ar ieročiem rokā. Bez vairākiem kreiseŗiem un lielāka skaita iznīcinātāju, angļiem Honkongā atrodas arī lidmašīnu bazes kuģi.

Reuters ziņo, ka Vuhanas apgabalā komūnisti piektdien sākuši no jauna koncentrētu uzbrukumu pret nacionālistu aizsardzības pozicijām un izlauzušies virzienos uz Hankovu, Vucangu un Hanjangu.

Paši DP kavē izceļošanu

(Turpinājums no 1. lpp.)

„Nē, apelācijas instances DP komisijai nav, bet ikvienam ir tiesība trīs nedēļu laikā pēc noraidīšanas iemeslu paziņošanas iesniegt papildus argumentus." A. Skvadrili vēl uzsvēra, ka varbūt līdz šim ir bijuši gadījumi, kuŗos noraidīšanas iemeslus nepaziņoja, bet turpmāk tos paziņos visiem noraidītajiem, un katrs varēs iesniegt savus motīvētos pretargumentus.

GALVOJUMU DEVĒJI KĻŪST NEPACIETĪGI

ASV DP komisijas loceklis E. O'Konners plašākā stāstījumā iepazīstināja avīžniekus ar DP komisijas darbu atsevišķos štatos. DP jautājumu izkārtošana vairs nav parastā emigrācija uz ASV, bet gan līdz šim neparasts un nepiedzīvots pasākums. Katra DP izvietošana ASV ir rūpīgi izplānota, sagādāts darbs un dzīvoklis, noorganizēta sagaidīšana un braukšana līdz jaunai dzīves vietai. Lokālās DP komisijas jau noorganizētas 27 štatos, bet galvojumi saņemti no 47 štatiem. Tas pierāda, ka visplašākās aprindas ASV grib palīdzēt DP. Galvojumu sagādātāji nepacietīgi gaida ierodamies DP un izdara nemitīgu spiedienu, lai emigrācijas gaitu paātrinātu. Tas arī viegli saprotams, jo galvojumu devējs ne tikai tur brīvu darba vietu, bet arī maksā par dzīvokli un, ja paši DP ar braukšanu vilcinās, jūtas sarūgtināts un vilies.

„DP preses uzdevums," teica E. O'Konners, „ir nemitīgi atkārtot, ka arī pašiem DP jāsajūt morāliska atbildība pret galvojumu sagādātājiem. Katram DP, kas ierodas ASV, jārāda labs paraugs, jo no viņa izrīcības spriedīs par visiem tiem, kas uz izceļošanu vēl gaida. Līdzšinējais iespaids visumā bijis labs, bet bijuši arī gadījumi, kuŗos izsauktais DP pie galvojumu sagādātāja nodzīvo pāris nedējas un tad aizbrauc pie radiem, paziņām vai vienkārši citā darbā. Tas sagādā vilšanos un kavē jaunu galvojumu iesniegšanu.

Daži DP raksta serijām vēstules uz dažādiem ASV štatiem un saņem arī vairākus galvojumus. Amerikāņiem gan patīk uzņēmīgi un izrīcīgi ļaudis, tomēr emigrācijas norisi tas stipri kavē."

DP komisija esot atzinusi, ka labākais veids ir anonīmie galvojumi, kuŗus atsūta uz Frankfurti un tad sadala pa IRO apgabaliem. DP komisijas nepārtraukti turpina propagandas darbu, uztur visciešāko kontaktu ar darba sagādes organizācijām ASV, veselības un audzināšanas iestādēm utt. DP bažas par grūtumiem, kas it kā tos sagaida pēc izkāpšanas krastā, ir nepamatotas. Viss ir izplānots, par visu ir domāts. Katrs DP, kuŗi atstājot, saņem aplokšņē braukšanas biļetes līdz darba vietai un pat instrukciju angļu valodā, kuŗā sīkāk izstāstīts tālākā brauciena maršruts un gala mērķis. Angļu valodas nepratējiem atliek tikai šo instrukciju parādīt dzelzceļa ierēdņiem vai pie pārsēšanās DP komisiju un baznīcu organizāciju pārstāvjiem, un tie bez sarežģījumiem sasniegs ceļa mērķi. Nevienam nav jārūpējas arī par uzturu. Pašreiz iespiež četrās valodās plašāku brošūru ar sīkiem norādījumiem visiem iebraucējiem. Šo brošūru ikviens DP saņems reizē ar vizu uz ASV.

E. O'Konners vēl pastāstīja, ka četru cilvēku ģimenei ceļš no Ņujorkas līdz Kolorado maksā apm. 250 dol., bet tikpat lielai ģimenei līdz Vašingtonas štatam apm. 400 dol. Ja galvojumu sagādātājs ceļa naudu nedod, tad to dara baznīcu organizācijas. ASV valdība ceļu nefinansē. Ierodoties jaunajā darba vietā, iecelotāja morālisks pienākums ir pakāpeniski atsdevumu ceļam atmaksāt, bet spaidu kārtā nevienu nespiež to darīt. Par šo baznīcu un sabiedrisko organizāciju un galvojumu devēju lielo pretimnākšanu no DP prasa tikai vienu: — vispirms nevilcināties ar izceļošanu un, nonākot jaunajā dzīves un darba vietā, respektēt ASV iekārtas likumus un tikumus un ar apziņu darbu attaisnot dāvāto uzticību.

Preses konferences noslēgumā A. Skvadrili vēlreiz uzsvēra divus svarīgākos priekšnoteikumus, ar kuŗiem cieši saistās emigrācijas gaitas kāpināšana — nevilcināties ar aizbraukšanu un sniegt pareizas ziņas.

H. M.

LATVIEŠU PEN KLUBS AICINA PALĪDZĒT LITERĀTIEM

„New York Herald Tribune" 10. maija numurā kā pirmo starp lasītāju vēstulēm sniedz Latvijas Pen kluba viceprezidenta J. Porieša un sekretāra Fr. Igala vēstuli no Eslingenas par latviešu rakstnieku un žurnālistu stāvokli trimdā. Vēstulē abi pazīstamie latviešu žurnālisti aicina civilizēto pasauli sniegt tiem palīdzīgu roku un saprast literātu stāvokli pašreizējā emigrācijas programmā, kas prasa tikai pēc fiziska darba strādniekiem.

JAUNI VĒJI TĀLAJOS AUSTRUMOS

(Turpinājums no 1. lpp.)

manīgi norādīja, ka ģenerāļi ne vienmēr ir arī labi politiķi.

Par viņu stāstīja visdažādākos anekdotus, sākot ar pavārdu „Japānas imperātors" un beidzot ar to, ka Mekarturs nelieto telefonu, visu raksta pats ar roku un pastāvīgi pat kaujas apstākļos cenšas novietot savā vistuvākā apkārtnē savu ģimeni. Viņam pārmeta rakstura smagumu, nesabiedriskumu un teātrālu tēlošanu. Bet tai pašā laikā amerikāņu tautai bija instinktīvas simpatijas pret šo nu jau 69 gadus veco kauju vilku ar virišķīgu aktiera seju. Viņu minēja par drošāko kandidātu ASV prezidenta amatam, pie viņa sūtīja delegācijas, lai Mekarturs atļautu uzstādīt savu kandidātūru, bet šīs pūles bija veltas. Kopš 1945. g. Mekarturs nav atstājis Japānu, ne reizes nav viesojies ASV un nedomā to darīt arī tagad. „Man nav šiem niekiem laika," esot viņa parastā atbilde.

Ko tad Mekarturs īsti Japānā izdarījis? Ja izlasa pēdējā pusgada amerikāņu preses rakstus par Japānu un tās faktisko valdnieku, tad nav grūti no visas lielās žurnālu un avīžu kaudzes izlobīt kodolu: viņš Japānu ir demokratizējis. Viņš ir šo miljonu tautu novirzījis no tradicionālā „šinto" — militārizētas dievības ceļa aizvedis pa pašiem japāņiem arvien vēl grūti aptveramo un visai neskaidro demokratijas taku. Japāņi šim jēdzienam darinājuši jaunu vārdu: „Minshushugi". Ar to tagad salu un ķiršu ziedu zemē apzīmē visu jauno. Tās ir tiesības, kas atļauj japāņu sievietei rīsus vārot lasīt avīzi, kas senāk būtu bijis grēks, tas ir jaunais kristiānisma vilnis un beznīcā iešana, kas sākusies visā Japānā, tas ir arī bezdarbs un trūkums, melnais tirgus un zemes reforma, kas 5 miljonus bezzemniekus padarīja par saimniekiem.

Pirmais uzdevums Mekarturam gan bija Japānas kara potenciāla pamatīga iznīcināšana. Tāpat kā Neknarnijs un Klejs Vācijā, tā arī viņš Japānā zemi demilitārizēja, iznīcināja visu bruņošanās rūpniecību, atsavināja lielo ģimeņu koncernu īpašumus un sodīja kara noziedzniekus. Mekarturs pats atzīst, ka šai laikā izdarītas lielas kļūdas, un viņš japāņiem pārāk daudz ņēmis, nekā reāla vietā nedodams. Bet tādi bijuši viņa priekšraksti no Vašingtonas un jāsaprot arī amerikāņu dziļais naids un nicināšana pret japāņiem, kāds tiem radās kara laikā.

Lietpratēji vienbalsīgi nesen vēl atzina, ka Japāna atrodas saimnieciskas katastrofas priekšvakarā. No turpat lielākās rūpniecības un eksporta valsts ar izejvielu avotiem un piederumiem plašajā Āzijā un Klusā okeanā, Japāna četrus gadus tika turēta sagrautajās miljonu pilsētās, uz kādreizējo lielo fabriku drupām, bez tirdzniecības flotes, kas kādreiz bija trešā lielākā pasaulē. Nav brīnums tāpēc, ka daudzi Mekartura nodomi japāņu demokratizēšanā nepiepildījās „Ko mums līdz visas skaistās un jaunās idejas par cilvēka brīvību un augstu gara līdojumu, ja mums nav darba un maizes?" prasīja vienkāršie ļaudis. So neapmierinātību pierādīja komūnistu rīkotie streiki pagājušā gada beigās, kad Mekarturam vajadzēja ne pa jokam ar savu cieto roku pievilkt valīgāk palaistos grožus un atņemt pat japāņu arodbiedrībām streika tiesības.

Japānas komūnistu vadonis, sīkais un miegainais biedrs Sanzo Nozaka kļuva visai kustīgs. Viņam radās jauni saukļi plašai propagandai, tikko viņa personīgais draugs Mao Tse Tungs Ķīnā sāka neapturamo uzvaras gājienu, un Čangkaišeks nolika pilnvaras. Nozaka sludināja: „Ar Ķīnas komūnistu uzvaru, pus pasaule un visa Āzija kļuvusi komūnistiska. Japānas lielākais tirgus arvien bija Āzijā. Komūnismā ir mūsu nākotne, jo tikai kā komūnisti mēs varēsim pārdot savus ražojumus. Uzticaties mums... komūnisti būs tie, kas atjaunos Japānu un darīs to dižu un laimīgu."

So valodu saprata arī Vašingtonā. Uz Japānu decembra mēnesī devās ASV politiskās plānošanas daļas vadītājs Džordžs Kenans — tas pats vīrs, kuŗa apmeklējumam Vācijā sekoja Rietumvācijas valsts projekts un Bonnā izbeidzās partiju tielēšanās.

Kenana atzinums, acīm redzot, bija, ka Japāna vispirms jāatdzīvina saimnieciski un ka šī operācija sākama ar jaunas valūtas ieviešanu. Tokijā ieradās Trumena speciālais padomnieks Detroitas bankieris Dodžs. Panākumi bija — Jošidas valdībai izdevās nebijis brīnums, sabalansēts valsts budžets. Tādu japāņi nebija redzējuši kopš 1931. gada. Šī gada pirmajos mēnešos izdarīja naudas reformu. Jēmu no stabilizēja uz dolara bazes kā 1:360. Ar to bija skaidrs, ka arī Japānai amerikāņu „tālāvēja plānošana" paredzējusi kaut ko līdzīgu Māršala plānam.

Citiem vārdiem ar tām pašām ļoti taustamām, māgā un pie miesas jūtamām saimniecības metodēm kā Eiropā, arī Japānā amerikāņi sākuši celt aizsargbarjēru pret komūnismu.

Mekarturs tāpat kā Čērčils ir virs nevien ar iespaidīgu figūru, bet arī ar vārdiem, kas liekas kā no vēstures grāmatas ņemti un kas, tādi nebūdami, pasaules vēstures lapaspusēs tomēr paliks. Lūk, ko viņš pats saka par Japānu un tās nozīmi pasaulē: „Amerikas robežas ir pie Āzijas krastiem. Mēs nevaram Āziju pamest komūnismam tāpat kā mēs to nevaram darīt ar Eiropu. Arī miera laikā tāpat kā karā mums jācīnās abās frontēs. Neraugoties uz to, kas notiek Ķīnā, mums Japānā arvien vēl ir cerības novērst katastrofu Āzijā. Mēs spējam japāņus pārveidot un padarīt tos par mūsu sabiedrotajiem. Kas notiks Japānā, notiks visā Āzijā. Tāpēc šeit izšķirsies pasaules likteņi nākamajiem 100 gadiem, varbūt pat nākamajam gadu tūkstotim."

O. B.

ASV nav gatavas kompromisiem

(Turpinājums no 1. lpp.)

tikas, jo, vienīgi tā rīkojoties, iespējams stāties pretī komūnisma ekspansijai. Otrkārt, līdzšinējie pieredzējumi rietumu sabiedrotos esot pietiekami mācījuši, ka Kremlis var gan runāt saldus vārdus, bet rīkoties pavisam pretēji.

Parīzes konferencei nozīmīgu ievadrakstu publicējis britu neatkarīgais laikraksts „Times", kuŗam likts virsraksts „Nākamais solis". Berlīnes blokādes atcelšana ir atslogojuma un cerību diena Eiropai, saka „Times". Gaisa tilts un rietumu sabiedrotie ieguvuši lielu uzvaru, un tomēr kā Lielbritānijā, tā pārējā pasaulē valda skepse. Blokādes atcelšana pati par sevi vēl nenozīmē neko. Īsti priecāties varēs vienīgi pēc Parīzes konferences, ja tai būs panākumi. Rietumu sabiedrotie tomēr nekādos apstākļos nedrīkst atvilkt savu karaspēku no Berlīnes, jo tad 2,5 miljoni vāciešu būs padoti komūnisma terroram un iznīcībai. Citādi gaisa tiltam un tagadējai uzvarai nebūs nekādas nozīmes. Un tomēr arī Parīzes konference ir liels risks, jo Padomju Savienība to var izmantot vienīgi saviem propagandas nolūkiem, kā tas jau noticis daudzkārt. Ievadraksta beigās „Times" norāda, ka šais apspriedēs rietumu sabiedrotajiem ir stingrs pamats zem kājām, ko tikai nedrīkst pazaudēt. Tas ir Bonnas satversme, Rietumvācijas valdība, Eiropas ūnija un Atlantika pakts.

Ratificē Atlantika paktu

(Turpinājums no 1. lpp.)

viņam pašam, pasvītroja britu ārlietu ministrs. Pasaule jau pietiekami pārliecinājusies, ka Drošības padome nevar dot drošību, kāpēc tās valstis, kas mīl brīvību un grib dzīvot brīvas, vienojās par kopīgu aizsardzības sistēmu. Beigās Bevins norādīja, ka Atlantika pakts nerunā pretim Lielbritanijas un Padomju Savienības parakstītajam draudzības līgumam.

Opozicijas vārdā runāja Vinstons Čērčils. Viņš apsveica Bevina runu un pateicās valdībai par Atlantika paktu. „Blokādes atcelšana vēl nenozīmē mieru," teica Čērčils. „Es esmu vienmēr atbalstījis kopīgu aizsardzības sistēmu un Eiropas ūniju un tāpēc no šīs vietas varu apliecināt, ka par Atlantika paktu vislielākā pateicība pienākas Savienotajām Valstīm. Man tomēr žēl, ka jaunajā aizsardzības sistēmā nav pieaicināta Spānija." Tad Čērčils vēlreiz atgādināja, ka Padomju Savienība katrā valsti noorganizējusi piekto kolonnu, kas paklausīgi pilda visas Kremļa pavēles. Laimīgā kārtā pēdējo gadu politisko attīstību ietekmē atombumba, kas atrodas ASV rokās. Runas beigās Vinstons Čērčils paziņoja, ka konservatīvie balsos par Atlantika paktu.

Tai pašā laikā par paktu notika debates Beļģijas senātā. Ar 127 balsīm pret 13 komūnistiem tas ratificēts. Pirmā beļģu kamera jauno aizsardzības sistēmu bija akceptējusi jau agrāk. Interesants ir tas apstāklis, ka Atlantika pakta signatārvalstis kopīgi parakstītajam līgumam cenšas piešķirt juridisku spēku vēl pirms Parīzes konferences, netieši pasvītrojot, ka Padomju Savienības eventuālie mēģinājumi sašķelt rieturnus jau pašā sākumā būs nesekmīgi un ka ar šādām cerībām nebūtu vērts sēsties pie kopīgā apspriežu galda.

— LATVIJA, 1949. g. 14. maijā
i saslimst
enprātīgie
I PAR KUNGA JĒZUMA
ŅIEM
stājas, ja viņš cerētā ēdiena
ēkņi saņem ko citu, negā-
ādu citu reizi Toma ārkār-
kaitās uz kādu pārāk bir-
sekretāri, kas viņu dienes-
ēlītēja no viena līdz
s vīkās vairākas dienas, k
viņa kungiņš ražoja trie
un triskārt koncentrēt
ādu nekā parasti.
ēks ar veselu un ari vi
ēlvoklis ir līdzvarenā
attīsta samērīgu gļotu
audzumu. Gļotu uzdevu
kungi no paša ražotāja
vēseles emocijas — dusm
naids pamatina gļotu p
Šie pārdzīvojumi
vai nu pilnīgi vai dal
saīsurināšanās, ko izs
kunga sienās, kuŗas sā
pieplūduma dēļ
ar pietiekami biezu gļo
klūst vārīgas pret kuŗ
nedaudz ietekmē vīŗ
kunģis, reaģējot viņai
nerāžo aizsardzības
bet gluži otrādi — no
Tā no vieglā bojājum
ir visu šo parādību cēl
dūmu vai rūpju
saka šveicietis, ko, tautu
mājot, cilvēks „vienkārši
gremot." Novērojumi „s
starp ierēdņiem, kas vidē
auti pat vairākām priekš
kunga slimnieku ir vairā
vās profesijās, kur šī ī
mu avota nav. Turpretī
žuviet pārdrošos spriedu
Kīns pastāsta, ka tīrā
juma slimnieku skaita ir
rpā vispirms izskaidroja
tu un nevienmērīgu
ar ilgstošu piespiedu
rās telpās, kur cits citam
krist uz nerviem". Ko lī
r savu nometņu dzīvi šā
Šveices ārsts arī piebil
ldrojami arī visai bieži
nību gadījumi, nometnē
ēs, kur cilvēki spiesti il
varēt savstarpējas pretīd
īgumu un mazvērtības
us. Turklāt šais sabiedrī
tādījumos bērība tāpat ir
ekā normāli un derēšu ti
ri kā diētas paraugs, kā
ās jāsaudzē!"
ām," nobeidz savu apcer
Kīns, „kas ar kunga jēz
meklēt medicīnisku pā
āizvēlas tādā ārsta kam
ilnīgi uzticēt netikai savu
ektus, bet arī dvēseles s
, lai ārstam būtu kopē
rtēt abu funkciju sakar
ību. Visu šo daudzo
o pētījumu gala rezultā
nāt, ka cilvēks arī slimo
ava ķermeņa vergs, bet
ēdināt pats ar sava gar

Kokaburas lāčītis
nācijies smieties
as iezemieši zina stāst
s teikas par savdabīg
kontinenta dzīvniekiem
šim teikām vēsti par to,
lāčītis, ko Austrālijā dēv
uru, iemācījies smiet
ka gulējusi saulē, kad
nolaidies maza putniņa
nājusi putniņu ieskatīties
jā rīklē. Kad putniņš to
ska aizvērusi muti, un
s gūstā.
pēc tam čūska atkal
egojusies un nokāvīju
iņš atkal aizlidojis un k
Kokaburas lāčītis, kas
ā turpat tuvumā, to visu
, kad mazais putniņš i
aiz prieka sācis skaļ
To tā laiks kokaburas l
ēc reizes, kad viņam ap
ētīkams.

KATRAM,
s braukt uz Austrāliju,
ami ieģūt informāciju
par šo zemi
ieties tādēļ ilustrēto
Ceichnera
brošūru
Austrālija
katram aizbraucējam no
derīgas ziņas.
na Vācijā DM 1.50. Pie-
metņu grāmatnīcas vai
as" apgādam, Günzburg/
ikus Zimmermannstr. 2
LATVIJAS APGĀDS

Leščenko Kanadā nav spiegojis

DĒKAINĀS UKRAIŅU VIRSNIEKA GAITAS

Kanadā apcietinātā Dimitrija Leščenko spiegošanas lietā nākuši zināmi jauni fakti, kas šo gadījumu nostāda citādā gaismā nekā tas līdz šim ziņots. Kā zināms, Leščenko apcietināts par ieceļošanu Kanadā ar viltotiem dokumentiem un nepareizu ziņu sniegšanu Kanadas konsulārai komisijai Vācijā. Viņš uzdevies par Latvijas pavalstnieku un ar dažādiem sarežģījumiem pirms 11 mēnešiem tiešām nonācis Kanadā, kur sākumā bijis palīgstrādnieks dzelzceļa būvēs, bet vēlāk kādā maisu gatavošanas fabrikā. Pēc apcietināšanas Leščenko Kanadas pretizlūkošanas daļas virsniekiem atzinies, ka viņš ir bijis Padomju Savienības izlūkošanas daļas virsnieks un kā tāds darbojies Vācijā angļu joslā. Viņam no centrāles dots rīkojums mēģināt iekļūt kādā no rietumu lielvalstīm un tur turpināt izlūkošanu. Leščenko apgalvo, ka viņš ar spiegošanu Kanadā nav nodarbojies un, arī būdams Vācijā angļu joslā, uzturējis sakarus ar padomju spiegiem tikai par tik, cik tas vajadzīgs, lai neklūtu aizdomīgs. Kad pavērušās izredzes izceļošanai uz Kanadu, padomju spiegošanas centrāle angļu joslā Leščenko piegādājusi viltotos dokumentus — Latvijas pasi un citas apliecības, uz kuru pamata viņš komisijā pieņemts izceļošanai uz Kanadu.

Lielajā Kalgarijas pilsētas ukraiņu kolonijā par Leščenko apcietināšanu valdot liels pārsteigums, ziņo „Edmonton Journal". Leščenko esot noteikts komūnisma naidnieks, uzstājies vairākās atiklātās sapulcēs ar stāstiem par dzīvi Padomju Savienībā un esi nosodījis turienes apstākļus. Viņa istabas biedri liecina, ka Leščenko bijis ar dzīvi Kanadā apmierināts un laimīgs. Viņš krājis centu pie centa, lai varētu izsaukt no Vācijas savu saderināto, un allaž tēlojis sarunās nākotni Kanadā, kur vēlējies iegūt zemi un savu namiņu. Ukraiņu organizācijas iesniegušas Kanadas drošības ieštādēm kollektīvus lūgumus objektīvi izmeklēt Leščenko lietu. Kanadas tieslietu ministrs Garsons paskaidrojis, ka iepriekšējā izmeklēšanā pierādījies, ka Leščenko bijis krievu izlūkošanas dienestā virsnieks, kritis vācu gūstā, kur to „pārņēmis" vācu aģentu tīkls. Leščenko līdz pat Vācijas kapitulācijai spēlējis dubultu lomu, būdams pastāvīgos sakaros ar krievu spiegu centriem. Tad viņam uzdots „iefiltrēties" DP nometnē, kas arī bez grūtībām izdevies. Sekojuši dažādi uzdevumi — vākt ziņas par atsevišķiem DP, par ukraiņu trimdas organizāciju darbību utt

Leščenko, Vācijā dzīvodams, tomēr drīz vien redzējis, kāda starpība starp Maskavas izdomājumiem par „kapitālistisko vergošanu rietumu zemēs" un dzīves īstenību. Tad viņš iepazinies ar kādu vācieti, un abi nolēmuši dzīvi turpināt kopā. Lai atbrīvotos uz visiem laikiem no krievu izlūkošanas dienesta žņaugiem, Leščenko pieņēmis uzdevumu doties uz Kanadu un turpināt spiegošanu turienes ukraiņu vidū.

Tieslietu ministrs norādījis, ka Leščenko paša atzīšanās, ka viņš bijis krievu spiegs, pēc Kanadas likumiem nepietiek, lai viņu sauktu tiesas priekšā. Viņš apcietināts tikai par ieceļošanu ar viltotiem dokumentiem un augstākais soda mērs, kas viņam par to draud, ir deportācija uz Padomju Savienību. Kanadas juristi tagad lauza galvas, vai arī šī deportācija, kas praktiski līdzinātos nāves sodam Sibirijas darba vergu nometnēs, nevarētu notikt uz Vācijas angļu joslu, no kurienes Leščenko izbraucis

Padomju Savienības vēstniecība Otavā par Leščenko gadījumu neliekas ne zinis, un visas žurnālistu pūles iztaujāt krievu ierēdņus beigušās nesekmīgi.

Iznīcinātājs ar 4000 km ātrumu lidos 60 km augstumā

„Newsweek" ziņo, ka šogad amerikāņi paredzējuši izmēģinājuma lidojumos sasniegt vismaz 778 jaunu tipu lidmašīnas. Tas ir par 100 vairāk nekā pagājušā gadā, kad pie nolaišanās un citos negadījumos bojātas 678 jaunas strūklas motoru un raķešu lidmašīnas. Arī jaunais eksperimentālās kara aviācijas budžets esot lielāks kā jebkad līdz šim ASV vēsturē. Vairāk nekā 30 milj. dolaru paredzēts tam vien, lai 1950. gadā sagatavotu lidmašīnu motoru rūpniecību „briesmu gadījumam". Starp citu, strūklas motoru būvei paredzēts piemērot lielās auto fabrikas Fordu, Buiku un Nešu.

Tuvākajā laikā lidojumus uzsākšot divi jauni slepeni iznīcinātāju tipi: Bell X 2 un Duglass X 3. Abi, cik noprotams, būs raķešu motoriem pielaikoti iznīcinātāji ar ļoti stipri atpakaļ atrautiem spārniem, īsu, strupu ķermeni un ātrumu, kas vairākkārt pārsniedz skaņas ātrumu. Kā zināms, pirmā lidmašīna, kas praktiski sasniedza vismaz 1600 km stundā un turpat 30 km augstumu, bija eksperimentālais Bell X 1 iznīcinātājs. „Newsweek" apgalvo, ka Duglass X 3 pārsniegs 4000 km ātrumu stundā un varēs operēt 60 km augstumā.

Futbola vienības bojā eja — visas nācijas nelaime

KO ITALIEŠIEM NOZĪMĒ F. C. TURIN ZAUDĒŠANA

Jāšaubās, vai lielāka nelaime itāliešu tautu vairs varēja piemeklēt kā tā, kas notika pagājušā trešdienā, kad lidmašīnas katastrofā gāja bojā visa F. C. Turin futbola vienība, sporta žurnālisti un treneri. Nez' vai kāda izcila valstsvīra vai mākslinieka nāve būtu tā satriekusi karstasinīgos dienvidniekus kā futbola laukumā dievināto krietno jaunekļu zaudēšana. Kad iedzīvotāji saņēma nelaimes vēsti, sievietes krita ceļos un piesauca Madonnu, vīrieši steigāja drūmām sejām tirgotāji slēdza savus veikalus, radio atskaņoja sēru mūziku, sanāca un parlamenta locekļi, godinot nelaimīgos, pārtrauca sēdes un piecēlās klusuma brīdim. Un ja gada beigās itāliešiem jautās, kas bijis šī gada ievērojamākais notikums, tad viņi, droši vien, apliecinās, ka tas bijis F. C. Turin futbolistu nāve; tāpat kā amerikāņi starp pagājušā gada ievērojamākajiem notikumiem vienā no pirmajām vietām ierindoja savu visu laiku labāko bezbolista Bebes Rutu aizlaišanu no šīs pasaules; daudzi lielie pasaules politikas notikumi palika ēnā aiz tā.

Kāpēc šādas dziļas sēras par 18 sportistiem? To var saprast tad, ja atceras, ka straujajiem itāliešiem futbols blakus motorsportam ir visemīļotākais sporta veids, ka kontinentā Itālija ir vai pat specīgākā futbola valsts, kas izcīnījusi divreiz pasaules meistara nosaukumu un uz to pamatoti varēja cerēt arī 1950. g., kad Buenos Airesā atkal satiksies visas labākās futbola nācijas. Un tagad nāk šī briesmīgā nelaime, kas, iznīcinot viena kluba spēlētājus, reizē iznīcina gandrīz visu valstsvienību, vienību, kas kopā gadiem bija Itālijas neapstrīdēts meistars un no kuras jaunajiem spēlētājiem (bojā gājušo caurmēra vecums ap 26 g.) vēl varēja gaidīt spožus panākumus. Turiniešu pārākums savā zemē bija tik ievērojams, ka citas vienības viņus pat neapskauda, un zēni visās Itālijas malās sapnoja, kaut viņi varētu būt tādi, kā tie „no Turinas". Turinas kluba futbolisti bija labākie savas valsts diplomāti — diplomāti sporta laukumā.

Tagad nu pasaules meistarsacīkstes itāliešiem jāsagaida ar drūmām cerībām, jo maz ticams, ka līdz nākamā gada vasarai viņiem varētu sastiept tik krietni spēki, kas aizstātu zudušos, kuru vidū bija slavenais Mazola (12 reizes internacionāls), Balarins (9), Maroso (7), Kastljano (7), Loiks (9), Menti (7) un vēl citi valsts komandas un jaunās pasaules spēlētāji. Liekas, ka pats liktenis gribējis, lai bojā ietu arī Mazola un Maroso, paši labākie Turinas vīri. Pirmais pirms brauciena jau vairākas dienas nejuties īsti veselš un tādēļ nepiedalījās arī svarīgajā spēlē pret Internazionale Mailand, braukt nav ieteikuši arī ārsti, bet apziņīgais sportists gribēja pildīt savu pienākumu — un atrada nāvi. Tāpat neviens nesaprot, kāpēc līdzi braucis Maroso, kas bija savainots, bez treniņā un vājā formā, tā kā viņam nebija nekādu izredžu piedalīties spēlē.

Kaut gan daudzas Eiropas futbola valstis F. C. Turin sniegušas un apsolījušas sniegt nesavtīgu palīdzību, atdodamas vairākus savus labus spēlētājus, kaut arī biedrībai materiālais atbalsts nāk bagātīgi, tomēr zaudēto tas nespēj atsvērt. Ar rezerves spēkiem nopretī Austriju, un tā tad rādās, ko Itālijas futbolam nozīmē turiniešu zaudēšana. Taču arī pasaules meistarsacīkstes nāk arvien tuvāk, Itālija tajās kā pēdējo 1938. g. meistarsacīkšu uzvarētāja pielaista bez kvalifikācijas cīņām, bet visu prātus māc jautājums: Kā mēs tur spēsim pastāvēt un aizstāvēt savu futbola nācijas slavu, jo nav vairs stiprās balstu". Un šīs rūmšās nākotnes izredzes itāliešu sēras vēl pavairo.

BOGOĻUBOVS UN ŠMIDS

Vācijas šacha meistarības 9. kārtā pārsteidzošu pirmo zaudējumu pret Kiningeru piedzīvoja Dr. Trēgers, līdz ar to atkrizdams no vadītājas grupas. Jaunatnes meistars L. Šmids uzvarēja Pfeiferu. Stāvoklis pēc 9. kārtas: Bogoļubovs 7½ punkti, L. Šmids 7, Kiningers 6½. Turnīra sensācija ir L. Šmids, kas spēlē ļoti nosvērti un sekmīgi. Bogoļubova uzvaru viņš tomēr, laikam, nespēs apdraudēt.

Sacensību aizliegumu vācu futbola vienību un ārzemju futbolistu starpā atcēlusi Starptautiskās futbola savienības izpildu komisija. Valstīm, kuru klubu vienības vēlas Vācijā viesoties, jābūt Starptautiskās savienības biedriem, un katrreizējai sacensībai jāsaņem militārgubernātoru atļauja.

Deguns nav pārliecība

Jā — deguns nav pārliecība. Deguns, tā mēs līdz šim iedomājāmies, nevar pārvērsties, izņemot vienīgi to nelaimi, ka sevišķu apstākļu iespaidā tas var kļūt violeti iesarkans. Mēs gan zinām, ka cilvēkam var mainīties pārliecība, kā tas gadu gaitā vienam vai otram mūsu trimdas dzīves vadītājam gadījies, bet viņa deguns mainīties nevar.

Izrādās, ka tie ir maldi. Pēc tam, kad latviešu presē esam lasījuši, kā sievietes var tikt pie jaunām un labākām krūtīm, tagad amerikāņu žurnāls „Cosmopolitan" vēstī, ka par 250 dolariem katrs cilvēks var tikt arī pie jauna un labāka cieta, mīksta vai pusmīksta deguna. Žurnāls gan nesaka ne vārda par to, kā lai cilvēks tiek pie 250 dolariem.

No ziņojuma redzams, ka priekš kara ASV bijuši tikai 75 ārsti, kas speciālizējušies jaunu degunu veidošanā, bet tagad esot jau pie 400. Lielākā daļa strādājot piecas dienas nedēļā un katru dienu izgatavojot 4—5 jaunus vai pārveidotus degunus. „Cosmopolitan" nav aplēsis, cik gados visi amerikāņi būs tikuši pie jauniem deguniem, un pēc cik gadiem jauns deguns ieskaitīts to mantu sarakstos, ko Maršala plāna ietvaros sūta uz Eiropu. (Kominforma valstīm laikam par jauniem deguniem sevišķa interese nebūs, jo tur, kā zināms, jau izstrādātas iedarbīgas metodes ne tikai degunu, bet pat visas galvas apmainīšanai, ja Kremlim kāds deguns vairs nepatīk).

„Cosmopolitan" ziņo, ka degunus tagad var pārveidot visos virzienos — lielus degunus var padarīt mazus, mazus degunus lielus, grumbainus degunus gludus un līkus degunus taisnus. Pēc operācijas, ko parasti izdarot no iekšpuses, lai nepaliktu rētas, vienu līdz trīs nedēļas esot jāstaigā ar nosietu degunu. Pēc tam cilvēks ar jaunu degunu varot ierasties pie draugiem un paziņām un ar dokumentu palīdzību mēģināt tiem pierādīt, ka viņš ir tas pats vecais. Līdzšinējā pieredze rāda, ka 60 proc. no visiem jaunu degunu tikotājiem esot sievietes, bet 40 proc. vīrieši. Amerikāņi pa lielākai daļai liekot degunu pārveidošanas operācijas izdarīt citā pilsētā, jo pirmā laikā pēc jauna deguna iegūšanas tiem esot drusku neērti satikties ar veciem draugiem. Šī piezīme itin kā liecinātu, ka deguna mainīšana ir drusku sarežģītāka un nepatikamāka lieta nekā pārliecības mainīšana.

Ja vēl piebildīsim, ka iecienītākie degunu pārveidošanas speciālisti jau nodarbina zīmētājus, kas pirms operācijas uzskatāmi parāda klientiem visas viņu sejas pārdaiļošanas iespējamības, tad temats par degunu operācijām būtu puslīdz izsmelts. Jācer, ka līdz tam laikam, kad IRO galīgā veidā izbeigs darbību, būs atrasts vēl lētāks paņēmiens vismaz tiem gadījumiem, kad tikai jāsašuj pārāk gaŗš deguns. IRO darbības laikos taču zināmi laudis ir tik daudz reižu vazāti aiz deguna vai arī vienkārši palikuši ar gaŗu degunu, ka gluži bez operācijas tos nevarēs atkal saīsināt. Cerēsim arī, ka pagaidām, kamēr prieks vēl tik dārgs, „Pravdas" korespondentam, kas pabāza degunu Eslingenā un vēl dažās nometnēs, nebūs vajadzība savu degunu pārveidot.

Dipitis L.

„Dzeriet ar mēru, bet dzeriet tomēr"

Savienotajās Valstīs kopš dažām nedēļām iedegusies sīva cīņa, kas pagaidām gan norit aiz kulisēm. Trīs enerģiskas dāmas — Lilija Mesesone, Leja Kolvina un Valoleta Blēka no „Women Temperance Union" (Sieviešu Pretalkohola Apvienības) uzsākušas cīņu, lai ASV atkal noteiktu prohibīciju. Viņas operē ar spēcīgu statistiku. Katru gadu amerikāņi izdodot par alkoholiskiem dzērieniem 9 miljardus dolaru. Katrs jenkis caurmērā patērējot gadā 180 litru stipru padzērienu vai pus litru dienā. 600.000 cilvēku ārstējoties slimnīcās no alkoholisma sekām.

Jaunā kustība sākās vispirms Kanzas, Misisipi un Oklahamas štatā, kas prohibīciju nekad nav atcēluši. Bet tad Kanzas parlaments vienā jaukā dienā nolēma savu nostāju mainīt un — atļāva brīvi pārdot alkoholiskos dzērienus. Enerģiskajām dāmām tas bija par daudz. Ar lielu neatlaidību tās tagad jau „aizcīnījušās" līdz kongresam. Bet arī pretējā puse nesnauž. Aldaru sabiedrība visās pilsētās un ciemos izlīpinājusi milzu plakātus ar uzrakstu: „Dzeriet ar mēru, bet dzeriet tomēr!" Arī kāds senātors, tukšodams putojošu alus kausu, enerģiskajām dāmām esot pateicis: „Ar alkohola aizliegumu ir tāpat kā ar slevasmāti: to ļoti viegli uzaicināt, bet pēc tam ārkārtigi grūti tikt vaļā."

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā DM 3.— mēnesī + DM 0,50 par piesūtīšanu; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. — DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot uz ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēnesī + DM 1,30 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0,70 par vienslejīgas sempareille iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par pusi.

Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama: „Latvija". (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmannplatz 7.

Latvija iznāk trīs reizes nedēļā — otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

Raibā pasaule

* Tiesnesis Rodžers Losandželosā ar 40 dolariem naudas soda un auto vadītāja tiesību atņemšanu uz vienu mēnesi notiesāja savu dēlu, kas bija pārkāpis satiksmes noteikumus. Savu spriedumu bargais tēvs pamatoja šādiem vārdiem: „Atcerieties, apsūdzētais, ko jums teica jūsu tēvs, kad bijāt vēl mazs zēns: nesteidzies pārāk, uz skolu ejot. Uzcelies labāk piecas minūtes agrāk."

* Parīzes-Stokholmas ātrvilcienā Ķelnē iekāpa kāds ceļotājs, izvilka no kabatas papīra izkārtniti, uzkāra to kaklā un sāka saldi krākt. Pārējie braucēji ziņkāri lasīja izkārtnes uzrakstu: „Es esmu pret komūnismu. Kaŗam neticu. Nodokļi tiešām ir pārāk augsti. Draņķīgais laiks drīz izbeigsies. Kino cenas nekaunīgi sakāpušas. Futbola totālizātorā nespēlēju. Lūdzu modināt mani piecas minūtes pirms Stokholmas."

* Cirka izrādē Ņujorkā no krātiņa izmuka lielākais tīģeris. Kamēr zvēru didītāji, akrobāti un cikstoņi deva kājām vaļu, cirka pundurītis, tikko metru gaŗš vīriņš, sagrāba veseri, uzlēca tīģerim mugurā un ar vairākiem sitieniem zvēru nogalināja.

Krustvārdu mīkla

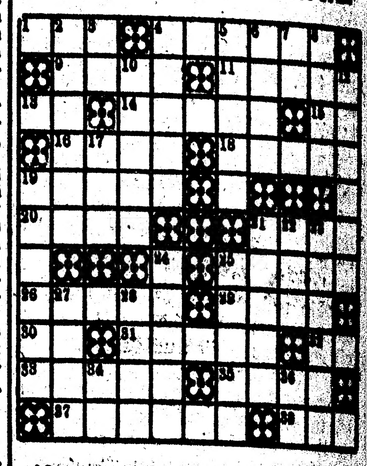

Līmeniski: 1. Skat! 4. Valsts Eiropā. 9. Ķīdrums. 11. Pirmais lidotājs. 13. ASV štata iniciāli. 14. Ierīce siena žāvēšanai. 16. Vīrieša vārds. 17. Vēlu. 18. Pareizas. 19. Franču vīrieša vārds. 20. Nāves vienība. 21. Smej. 25. Laiva. 26. Dabas spēks. 29. Raud. 30. Saiklis. 31. Pasūtīta elektrods. 32. Salsināšanas vēstule. 33. Pupa. 35. Steidzīga. 37. Apcietināšana. 38. Ceļojuma burts.

Stateniski: 2. Ar neskūtām vaigu sānu. 3. Garuma mērs. 4. Pagasts Kurzemē. 5. Mūz. 6. Nezināmais. 7. Saiklis. 8. Jauc. 10. Dabas veidojums. 12. Sausē. 17. Pulveris matu tonēšanai. 19. Kalnu aita Dienvidamerikā. 22. Nepatīkama sajūta. 22. Biežāk lietots sociālo sinālījums. 23. Svētbildes. 24. Nezāles. 27. Ierīdēsti. 27. Iekšējās organs. 28. Izmēģinātāji. 34. Satiksmes vārds. 36. Salsinājums, to raksta uz receptēm.

SLUDINĀJUMI

Populārā Akseļa Muntes

„GRĀMATA PAR SAN MIKELU"

pašreiz atrodas iespiešanā un I d. iznāks š. mēn. beigās. Atkārtoti lūdzu grāmatnīcas pie laika pieteikt vajadzīgo

EKS. SKAITU.

Izceļotāji var par I d. iemaksāt apm. DM 5,— jau tagad un tie grāmatu saņems pēc uzdotās adreses.

Andr. Ozoliņš,
(24) Eutin/Holst., DP Camp.
(347)

Iznākušas
Dr. ZENTAS MAURIŅAS
esejas

Sirds Mozaīka

II iesp.

Cena: brošē. DM. 4.—, iesiets audeklā DM. 5.30. Atkalpārdevējiem, sākot ar 10 eks., atlaide: pilnā pēcmaks. 20 proc., puspēcm. 15 proc., ⅓ pēcm. 10 proc. Pasūtinājumus pieņem un izpilda.

„Daugavas Vanagu" grāmatn.
(13a) Nürnberg 2, A/C „Valka".

VĒRTĪGAS GRĀMATAS

Poginа-Eiche — A Course of English. Piemērota pašmācībai, skolām un kursiem. 2 izdevums	DM. 6,—
V. Bērziņa-Baltiņa — Latviešu valodas gramatika	4,50
Latviešu pareizrakstības vārdnīca	2,50
Prof. Dr. phil. E. Blese — Latviešu literatūras vēsture. Vecākais un vidējais posms	5,—
J. Rainis — Uguns un nakts. Grezmais izdevums	15,—
J. Rainis — Jāzeps un viņa brāļi. Iesiets	6,50
K. Dziļleja — Tālos dārzos — Trimdas dziesmas	1,—
K. Dziļleja — Citvēks trimdā. Patriot. dziesojums	0,50
K. Dziļleja — Man in Exil / L' Home en Exil.) Dēriga dāvana angļu un franču draugiem un paziņām	0,50
K. Dziļleja — Mana brāļitis. Bērnības dienu tēlojumi	1,—
F. Cielēns — Nāves pavēnī. Romāns ar S. Vidberga ilustrācijām	5,50
Pavils Kļāns — Sāts, novele, E. Geistautes zīm. Numurēti autora un ilustrātores parakstīti eks.	2,—
M. Zīverts — Tīreļpurvs un Rakte. Drāmas, iesieta	6,—
Kaudzīšu — Mērnieku laiki, brošēti	7,—
Daugava — 1947. g. komplekts, 4 burtnīcas	8,—
Folke Bernadots — Beigas. Šī grāmata ir patiess vēsturisks dokuments, kas iespaidīgi un saistoši attēlo kaŗa beigu cēlienu.	6,—

Grāmatas (cik būs krājumā) izsūtīs pa pastu ar uzliktu pēcmaksu, pieskaitot pasta izdevumus. (356)

V. Bumbērs,
(14a) Esslingen a. N., Nellingerstr. 8.

STOKHOLMAS

LATVJU ZIŅAS

Plašākais un interesantākais latviešu nedēļas laikraksts

Pieprasiet paraugnumurus, ko izsūtīm ieinteresētiem visās zemēs par brīvu.

Latvju Ziņas, Garvargatan 11, Stockholm, Sweden.
(324)

10 ievērojamāko lietuvju novelistu darbi

„NOVELLEN VOM BALTISCHEN MEER"
(vācu valodā)

dod mums iespēju iepazīties ar lietuvju rakstniecības sasniegumiem. 156 lpp. Cena DM. 4.— + porto.

Pieprasiet nometņu grāmatu galdos vai ģenerālpārstāvībai

„Daugavas Vanagu" grāmatnīcai,
(13a) Nürnberg 2, DP Camp „Valka"
(350/2)

TAUTIETĒM — UZMANĪBU!

Dodoties tālākā emigrācijā,

ņemiet līdz savu žurnālu

LAIVU Zeltene

Piektā burtnīca iznākusi un izsūtīta abonentiem un lielāko nometņu grāmatnīcām. Atsev. burtn. cena DM. 2,50, abonējot DM. 2,—. Sīnī burtnīcā sākam Ausmas novada tautas tērpu darināšanas aprakstu, tādēļ nepalaidiet garām izdevību iegūt L. Zelteni savā īpašumā.

ASV un Kanadā „L. Zeltene" par 1. dol. + pasta izdevumi pasūtināma caur „Free Latvism", 9536—107 A Ave Edmonton, Alta., Canada. Austrālijā: Mr. J. Strautiņš, Bathurst NSW, Immigr. Centre Staff, par 4/3 sh. Anglijā: Mr. J. Mekšs, YMCA Hostel, Byfield, Nr. Rugby, par 2/6 sh.

APGĀDS „GRĀMATNIEKI",
(13b) Berchtesgaden-Strub „Insula"

Bijušiem cēdelghēmiešiem iesakām mūsu izdevumu — Ed. Salnas noveli „Pildāmspalva", à DM 0,80. (351)

NEZINĀMAIS TAUTIETIS!

Ja esiet dzīvē viens palicis un vēl rast Jaŗu, neliekuļotu draugu baltām, nebaltām dienām — atsauc. nop. prec. nol. intel. sl. aug. vecākai kundzei. Jūs vēlos 45—60 g. v. intel., nedzēr, nop. dzīv. uzsk. Of. 361.

37 gadus veca latviete,

šķirtene ar vienu bērnu, vēlas saraksīties nop. prec. nolūkā ar līdz. vec. jeb vecāk. tautiešiem, kas vēlētos izceļot uz Austrāliju. Adrese: Elfriede Sandmann, (13b) Schwabbruck 72, Krs. Schongau a. Lech, Obb. (395)

Iznācis
Pāvila Rozīša
romāns
VALMIERAS PUIKĀS
Cena DM 4,80
Dabūjams visās nometņu grāmatnīcās
Apgāds „Grāmatu Draugs"
H. Rudzītis
(14a) Stuttgart-Sillenbuch, Kernenblickstr. 39.
(390)

Līgo svētku kartītes (3 veidi) à —,30
Tautiskas svētku kartītes à —,30
Tautiskas apsveikuma kart. (dubult.) à —,50
Tautiskas apsveikuma kart. (vienk.) à —,30
Mazie latvju raksti I burtn. 2,—
II burtn. (izpārd.), III burtn. 2,50
IV burtn. 2,50
Mazie latvju raksti I—IV (1 sēj.) 8,—

esmu nodevis ģenerālkomisijā A. Kivita grāmatnīcai (24a) Lübeck, Fackenburger Allee 31, kur lūdzu turpmāk nodot visus manus dēmātos pasūtinājumus. Pasūtinājumus izp. ar uzlikto pēcm. Atkalpārd. 25% atl. Pasūtiet atsev. eks. + pasta izdev.

Visiem maniem līdzšinējiem pasūtītājiem izsaku latvisku paldies par labo sadarbību.

I. Rožīte,
(20a)

Tautietis ASV

meklē

līdzgaitnieku

PROFESIONĀLU MEDNIEKU.

Adrese: H. Irdenieks c/o Mr. J. Tarat, Brandenburg Montana U.S.A. (389)

Eduards Fridenbergs no Jelgavas

MEKLĒ

radus, draugus un paziņas.

Adrese: (20a) Schlenkau, Post Uelzen ü. Bevensen, Krs. Uelzen. (388)

IRO STARPTAUTISKAIS MEKLĒŠANAS DIENESTS, AROLSENĀ,

MEKLĒ:

Kārli Vilhelmu Kristoforu, dz. 8. 7. 1897., Skultē, pēdējās ziņas no Brandenburgas; Arvidu Krumholdu, dz. 3. 9. 1920., Krievijā, p. z. no Ventspils; Jāni Labzaru, dz. 2. 2. 1912., p. z. no būvbataljona Argenavē; Arnoldu Lāci, dz. 1912., Latvijā, deport. uz Hanoveru; Arvidu Pauli Lāci, dz. 1905., p. z. no Madonas apr.; Jēkabu Lāci, dz. 1897., p. z. no Zaļenieku; Krievijā; Minnu Lāci, dz. Mičuli, dz. 6. 1. 1875., Rīgā, p. z. no Bodenbachas; Otmāru Lāci, dz. 26. 5. 1909., p. z. no Rīgas; Edgaru Laivu, dz. 28. 4. 1911., p. z. no Rīgas; Jūliju Lanci, dz. 15. 9. 1907., p. z. no Berlīnes; Ninu Larionovu, 23 g. v.; Edgaru Lastmani, 40 g. v., deport. uz Vāciju; Raimondu Leveru, dz. 1921., p. z. no Dzelzavas pag.; Edvardu Robertu Liepu, dz. 1. 9. 1897., Latvijā, p. z. no Meklenburgas; Aleksandru Liepiņu, dz. 18. 11. 1897., Rīgā; Aleksandru Ligeri, dz. 13. 1. 1901., Limbažos; Aleksandru Linbergu, dz. 1907., Latvijā; Lūciju Lindaru, dz. Hlevicku, 37 g. v., p. z. no Pērnavas; Irmu Lokenbergu, 43 g. v. un Roberta Lokenbergu, 58 g. v., p. z. no Vitenbergas.